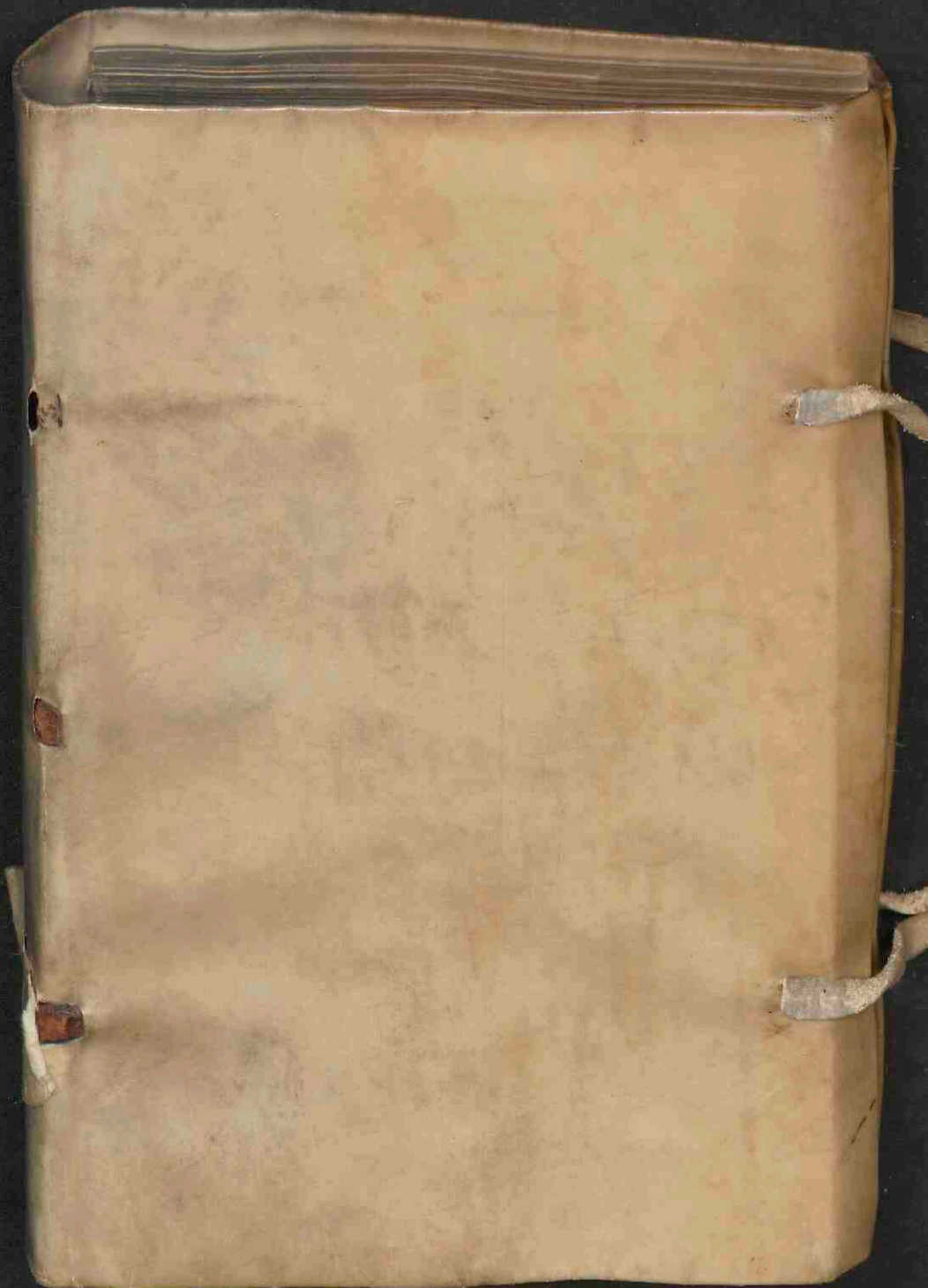

Lamberti Hortensii ... Satyrae VIII

<https://hdl.handle.net/1874/260051>

Aevum recens
Scripta varii arg.

Nº. 95

Kat. VI, p. 11
no 1

828

Hs.
6 H 1

Handwritten text in a cursive script, likely a list or account, written on aged, yellowed paper. The text is oriented vertically and appears to be a list of items or entries, possibly related to a ledger or inventory. The script is dense and difficult to decipher due to its cursive nature and the condition of the paper.

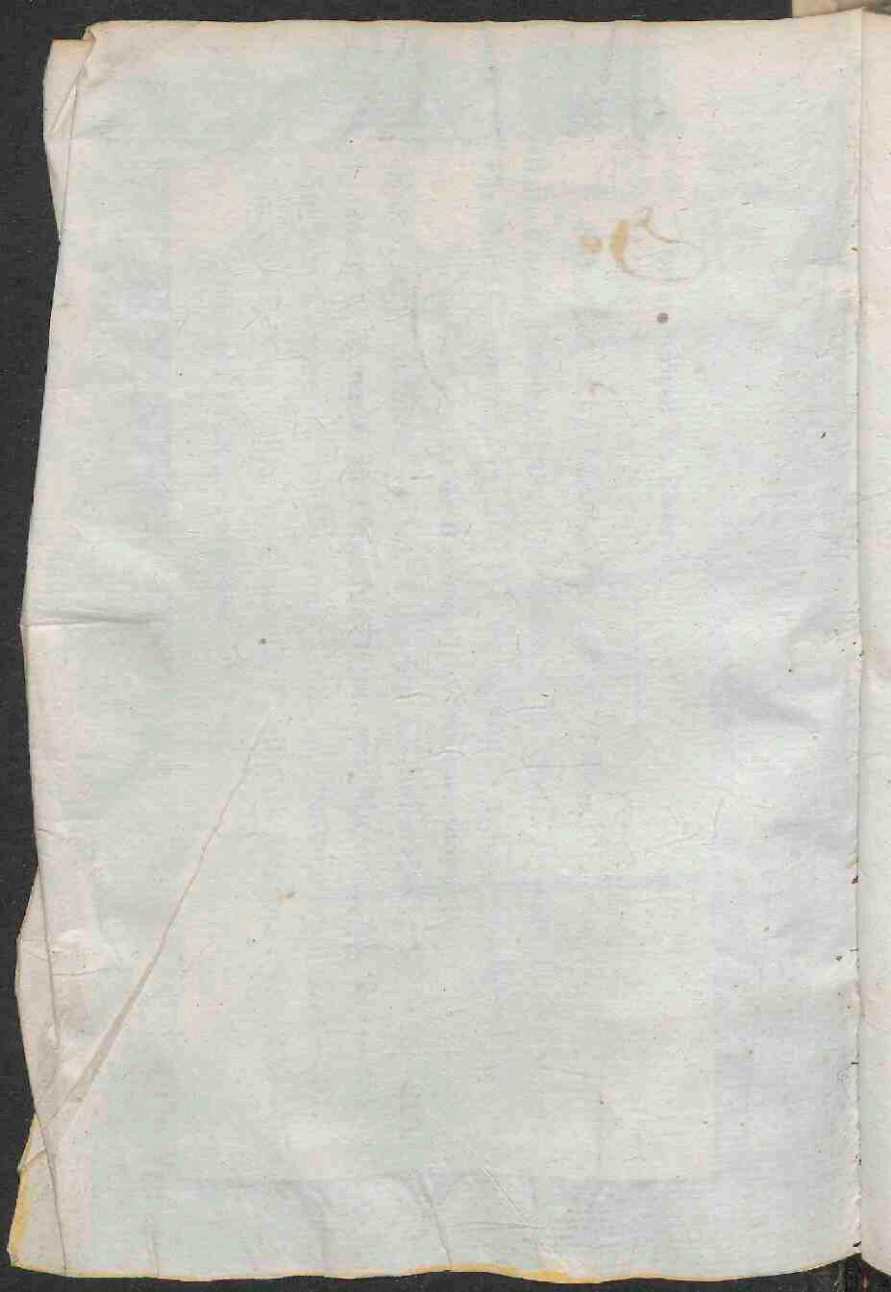
828 (Var. 95.) Charta. 8°. 125 ff. Saec. XVI.

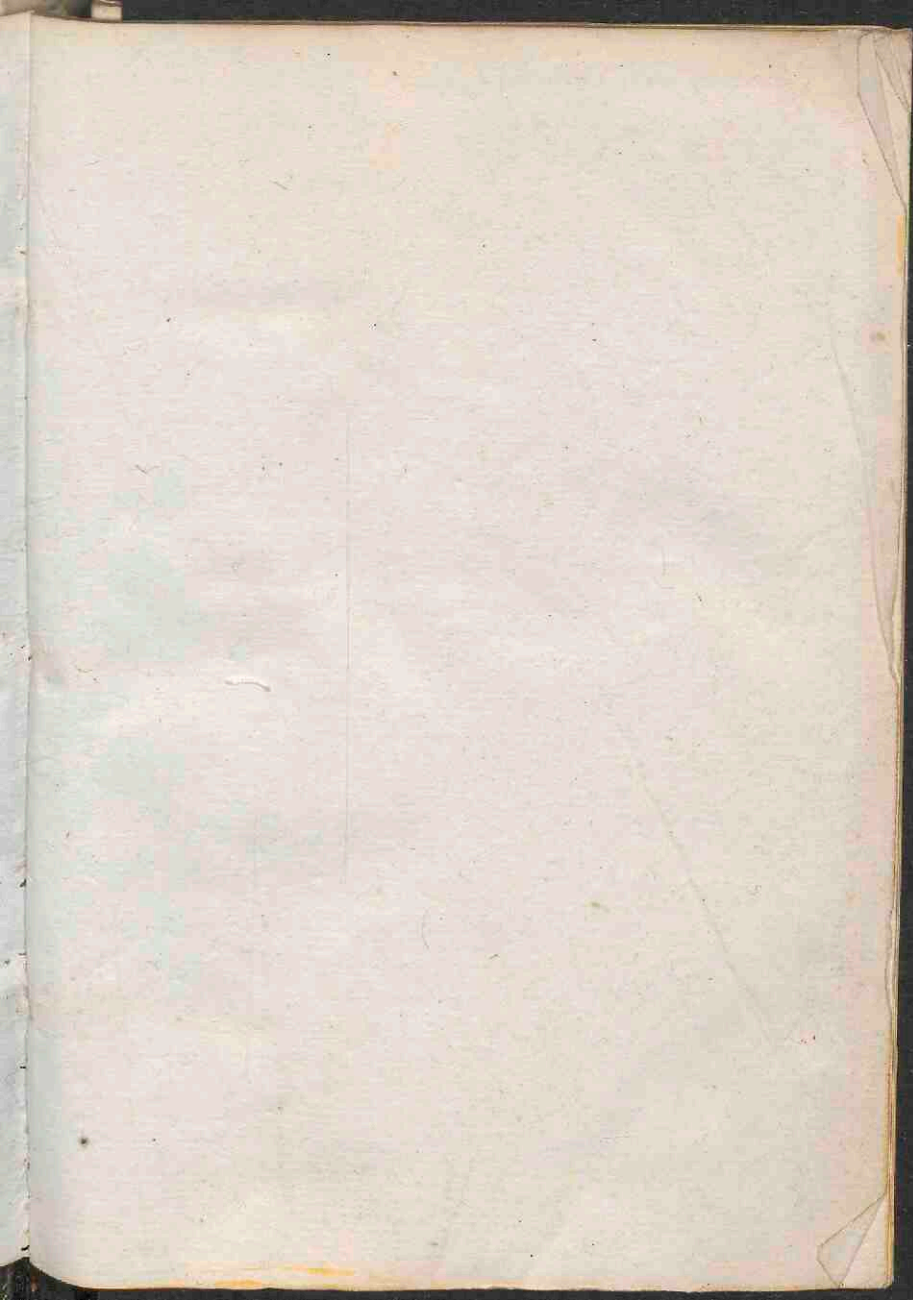
Lambertus Hortensius, Poemata inedita.

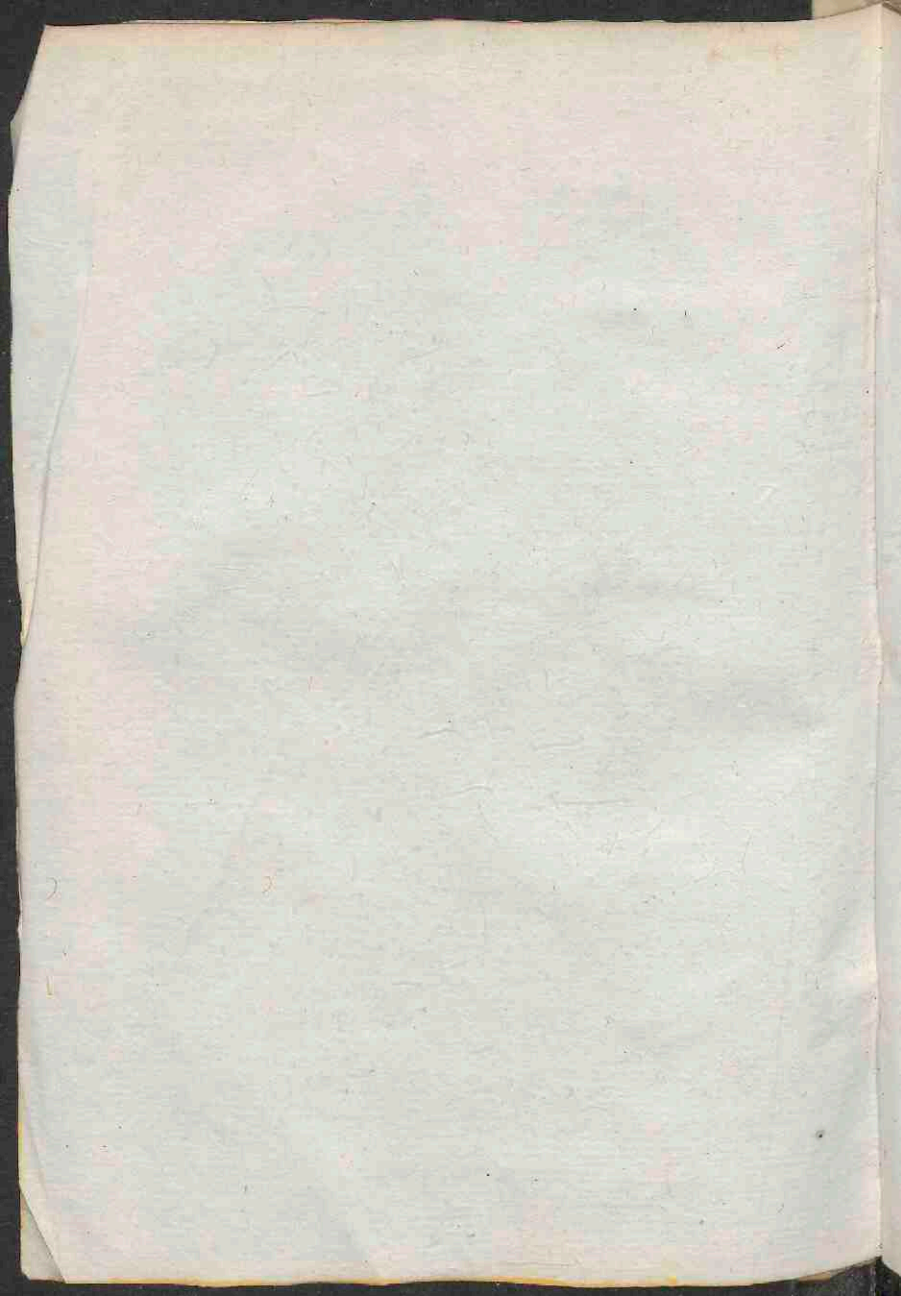
Fol. 1a. Notae quaedam Pt. Burmanni Secundi. Fol. 1b. Lamb. Hortensii Satyrarum lib. 2. Satyra 5 ad Henr. Sylvium Amsterodamium anno 1555. Fol. 3a. Scripsi has sequentes usque ad Chorographiam Goulandiae a° 1563 Nerdae ad scholam reversus. Fol. 84b. Chorographia Goulandiae.... 1564 Traiecti. Fol. 92b. Quae sequuntur descripta sunt ex autographo Hortensii Nerda post obitum ejusdem allato a Wornikeldo. Ego autem ab Henrico Sylvio utendum accepi a° 1582. — Omnia scripta manu Henr. Antonidae vander Linden Nerdeni postea theol. prof. Franequerae.

In eodem vol. Lamb. Hortensii Satyrae VIII impr. Ultrajecti 1551; Satyrarum liber II. Ibid. 1552; Libri II Satyra II. Ibid. 1554.

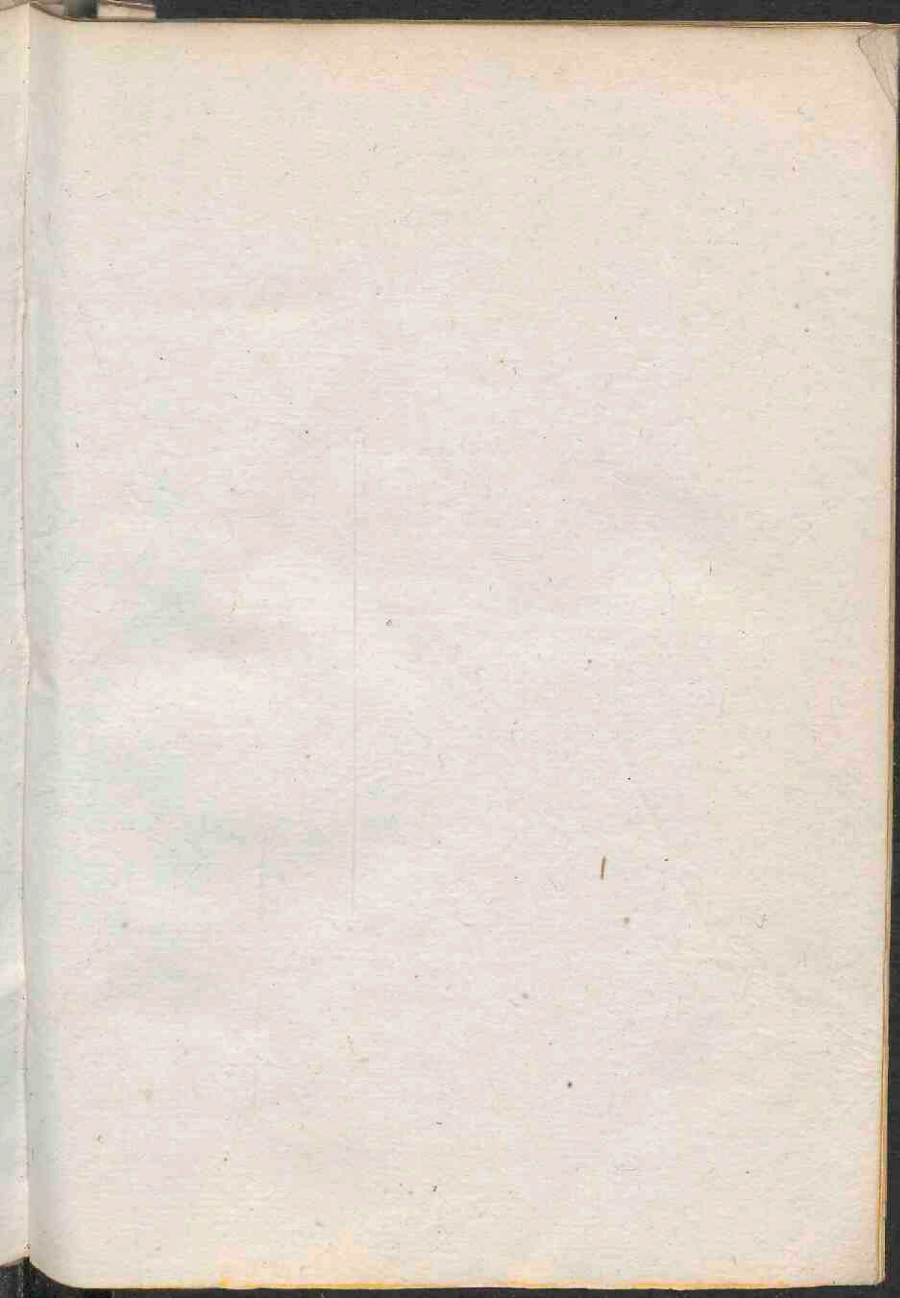
„Emi Amstelaedami in auctione Joh. de Wit Judicis et Senat. quondam Amstelaed. Pt. Burmannus Fr. fil. Fr. nep. 1738.”

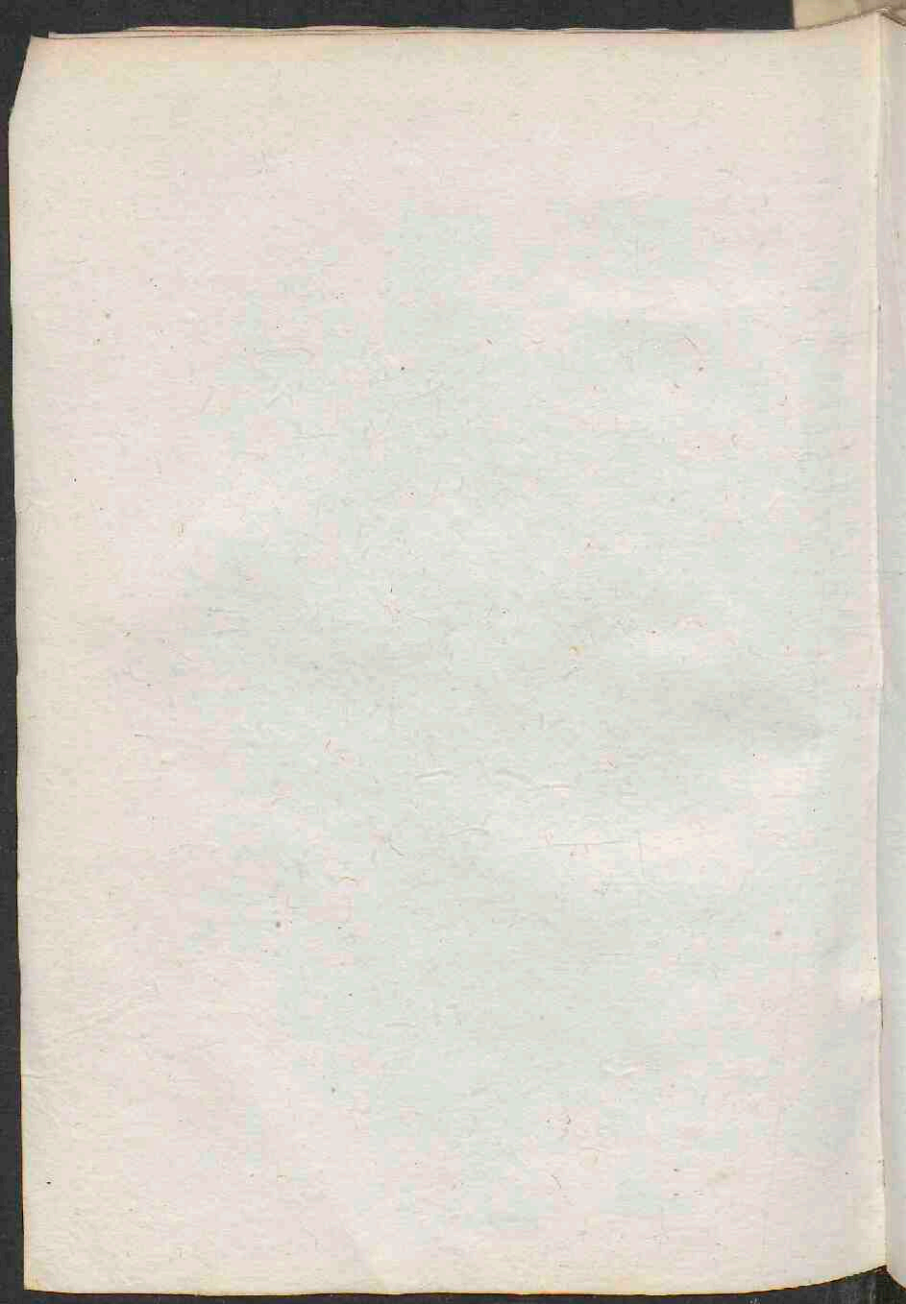

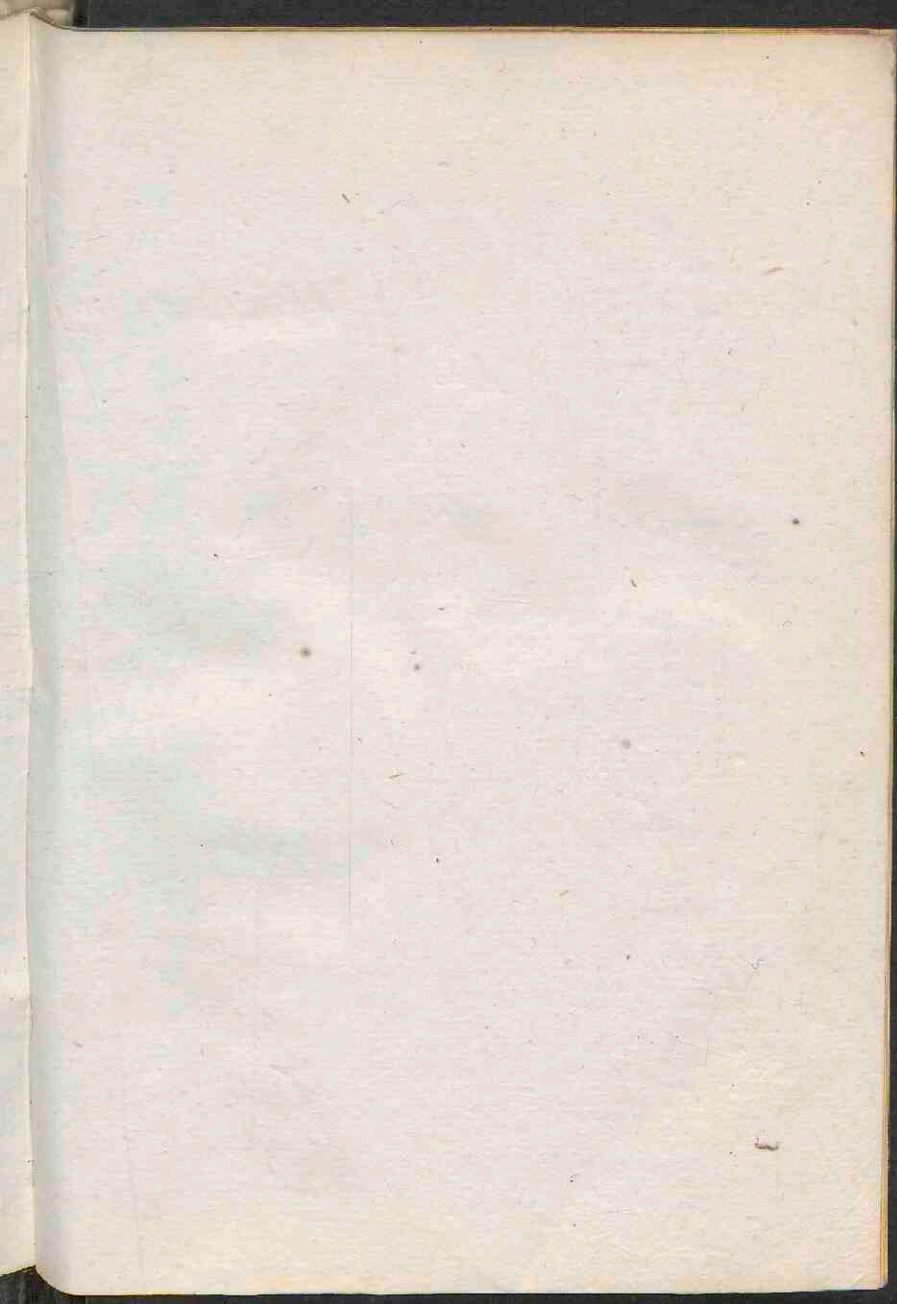

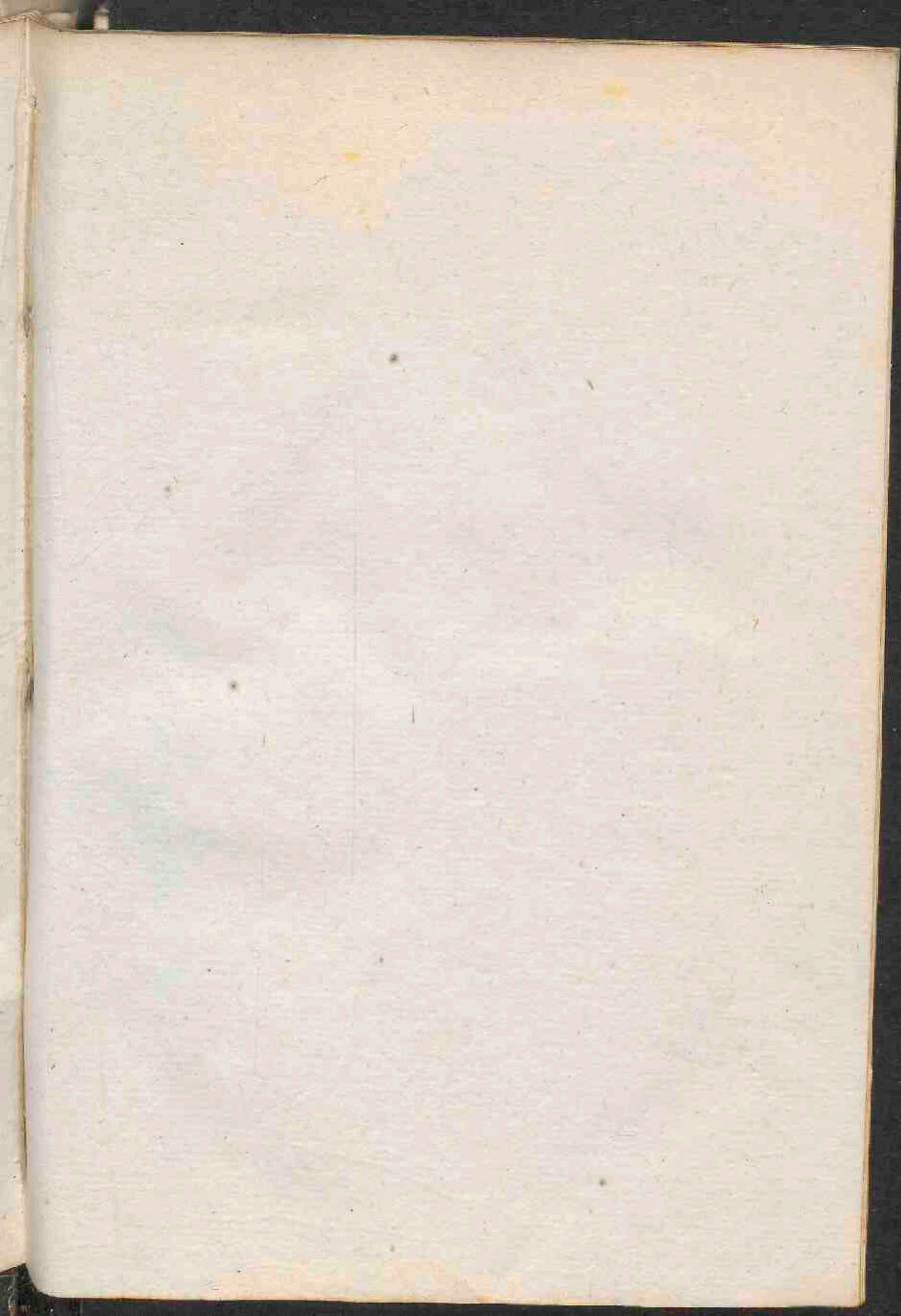

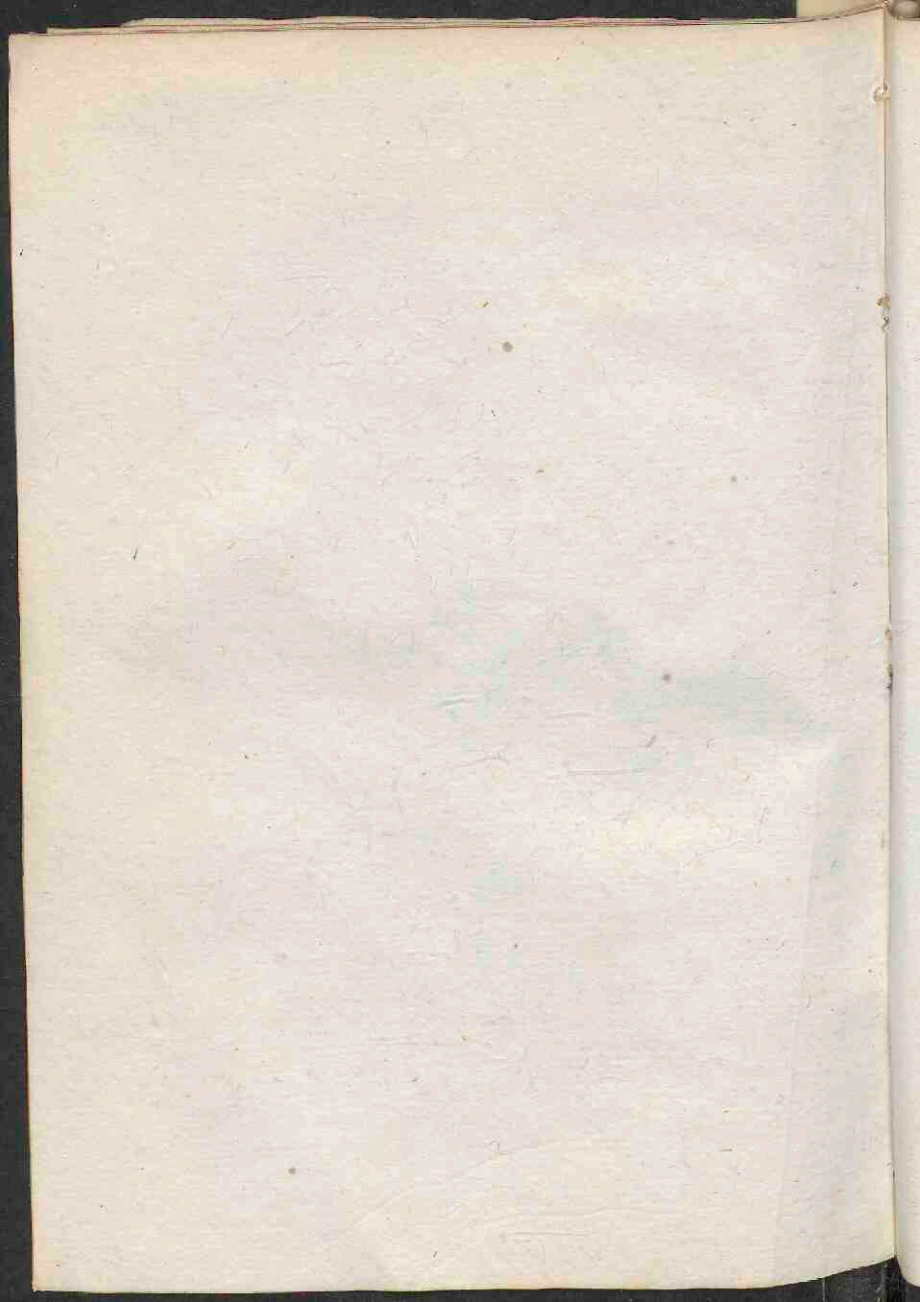

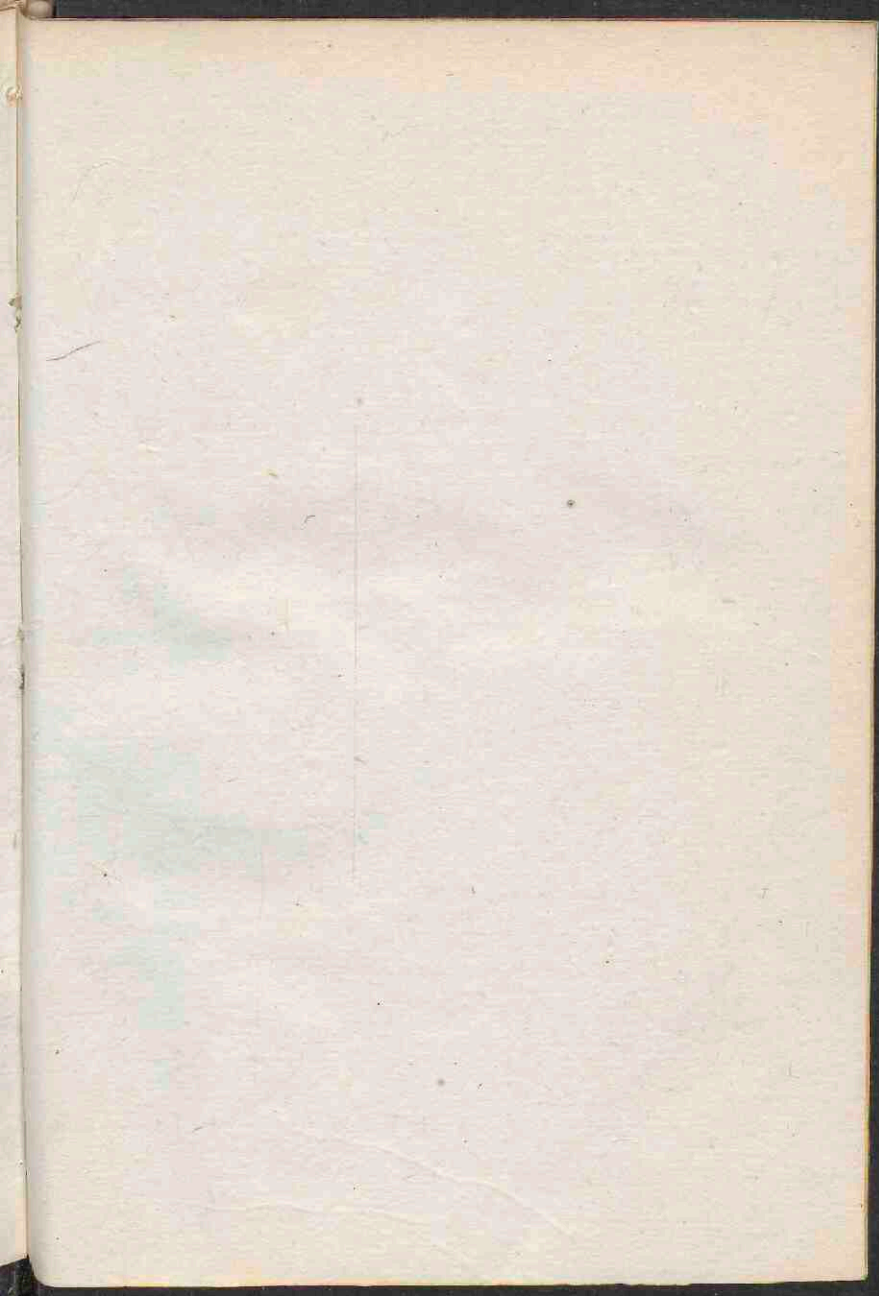

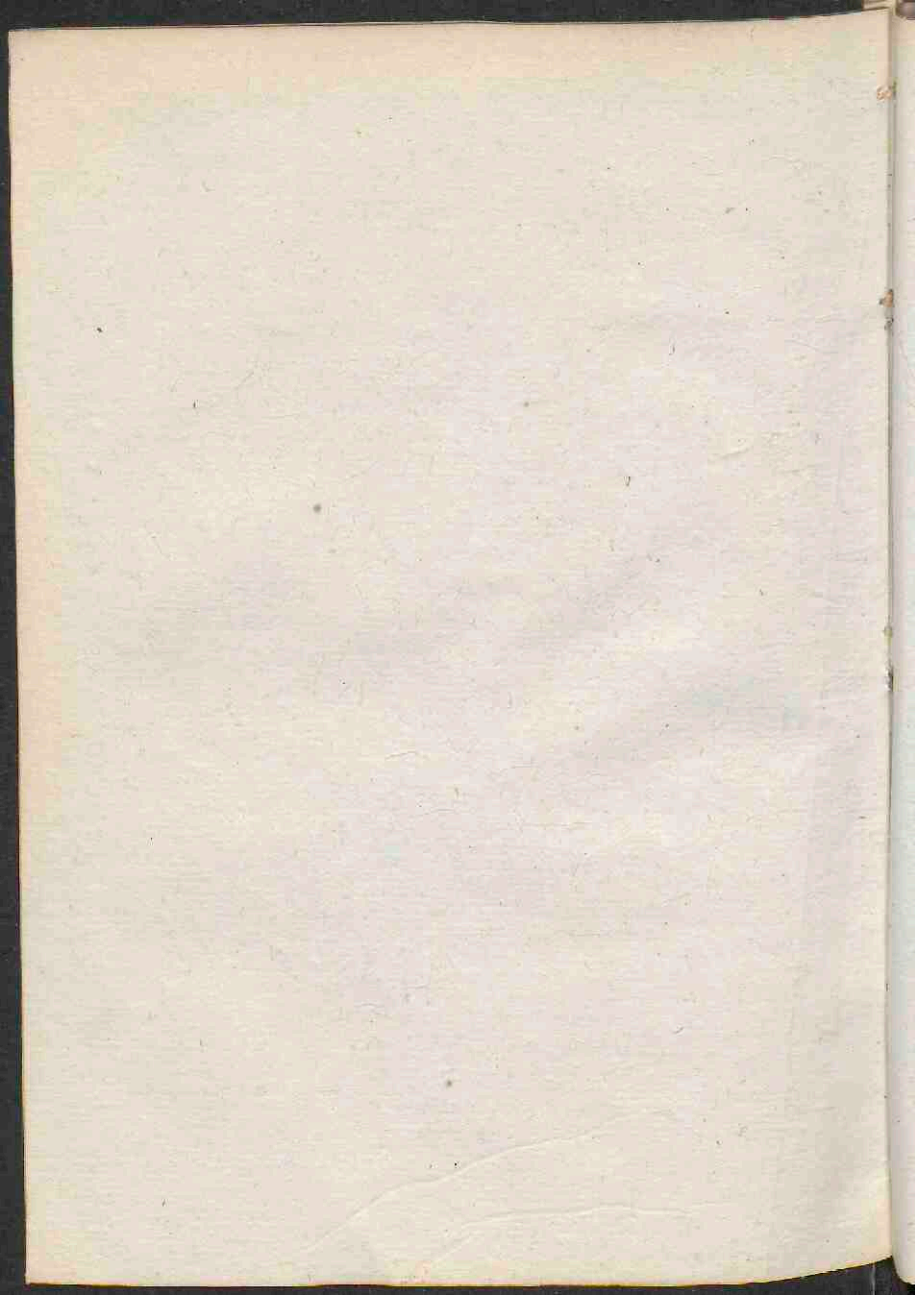

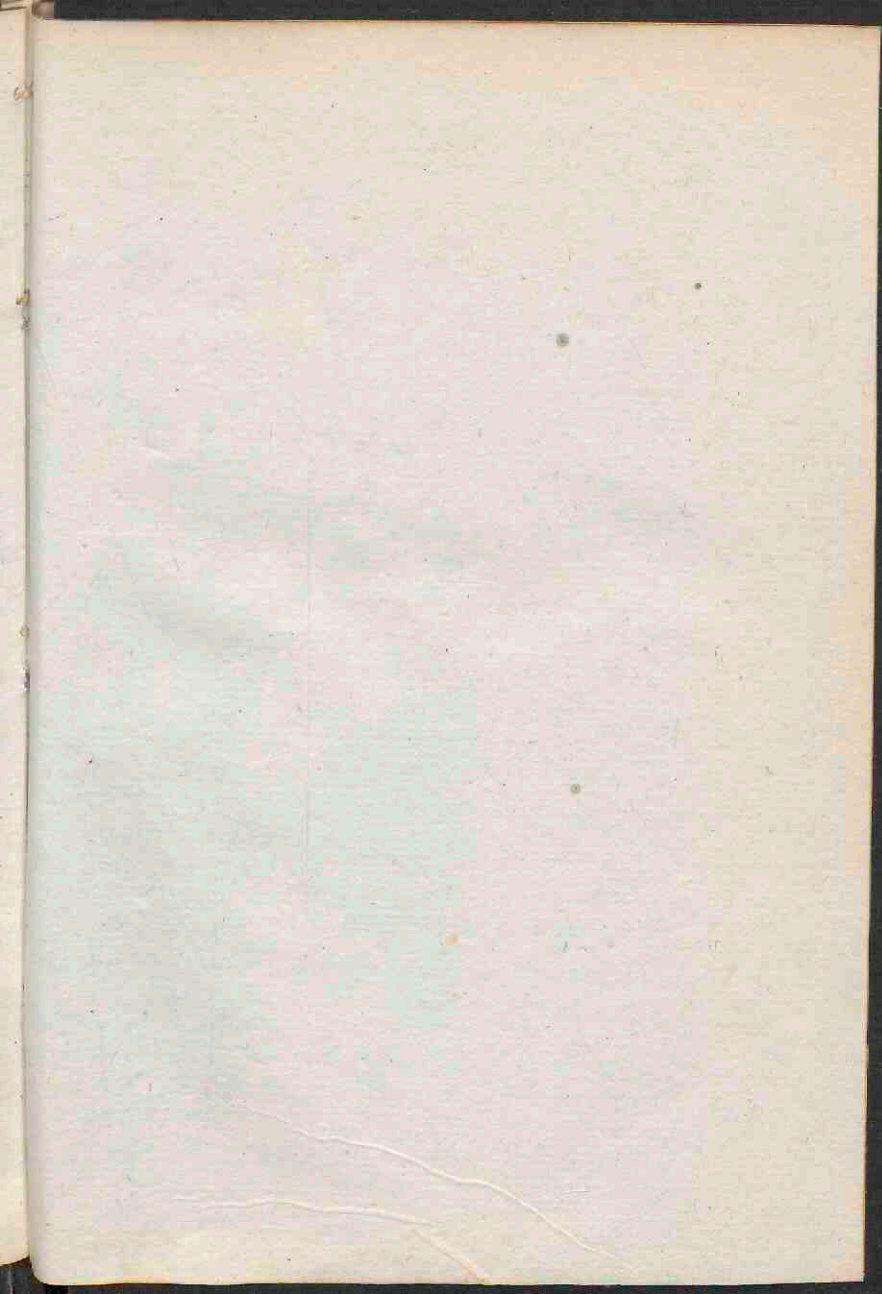

in fine huius libri habentur adscriptae
aliquot Hortensii ineditae Satyrae
et poemata, manu Henrici Antonidæ
vander Linden, qui ea haussisse se ex
autographo Hortensii, quod post obitum eius
Narda adulterat Wormipolus, ipse autem
ab Henrico Sylvio mendacium acceperat,
et Enchiridion, ubi Ecclesiae praesentat, descripsit
mensis Junii an. 1502. testatur in fine.

alia Hortensii anecdotata subuisse ^{Hermannum} ~~Henricum~~ Antonidæ
vander Linden, (foris Henrici Antonidæ
filium) patet ex vita Hortensii, quæ legitur
in fine Historiar. Ultraject. Hortensii. post Bekam
et Hedam Buchelij pag. 3 et 7. ubi profertur
Hortensii narratio de inlicitum Nardæ,
ex Hermannus^{us} illius Antonidæ vander Linden
viri Magnifici, ut vocatur, Cimelius Nardæ
de prompta.

LAMBER
TI HORTENSII MONT

FORTII SATYRAE. VIII. AD

nobilem uirum D. Theodoricum Zulenĕ,

D. à Zeuender &c. equis
tem auratum.

Eiusdem epithalamiorum liber.

V L T R A I E C T I .

Harmannus Borculous excudebat, anno

1 6 5 2.

SOLE AGENTS

THE HORTON MOUNT

FORT HATFIELD VILLAGE

London Street D. Theobalds Square

P. & N. Smith & Co. London

and

Edinburgh and Glasgow

THE HORTON MOUNT

Edinburgh and Glasgow

1840

LAMBERTVS HORTEN.

MONTF. NOBILI VIRO, D. THEO-

dorico à Zulen &c. equiti aurato, felicititer agere.

Accipe nobilium procerū ter maxime primas
Munus, at eoīs quod non splendere lapillis,
Nec libycis nitidum rubro de litte re gēmis
Conspicias, sed Cadmeis nigrū ora puellis,
Sepia, quas Pharia perfudit & atra papyro.
Atq; aliam in faciem mutatum hic Protea cernes,
Mordacē Cynicū satyra, qui dentibus, asper
Ad restim ualeat uexatum agitare Lycamben.
Maius opus fateor, quod sim tibi non ita nuper
Pollicitus, uerū id quoniam madet, aptius olim ut
Exeat in lucem: hęc nunc qualiacunq; capeſſe,
Diuinis quando tu delectare poētis:
Salsius ut quodq; & magis acre poema, palato
Hoc sapidū magis eſſe tuo solet, atq; salubre.
Non quamuis Lycij spirāt sacraria Phœbi,
Non & fatidicā laurū splendore remordent,
Est quod uel Siculūm, quod iudiciūq; Tarenti
Molle Phalantēi, neq; formidabit acumen
Consentinorū. nostrum Theodore poēma
Quale tamen cunq; est, sacrata in Appollinis arce
Conde tui, mereātq; locum, & subsellia claudat
Infima, quo fugiat culos saltem atq; cuculos.

LAMBERTI HORTEN

SII MONTFORTII

1543.

Satyra. prima.

Si priscos trutina mores pensaueris aqua,
 Temporis & nostri equaris examine fastum,
 Dixeris inuersum conuexo pondere mundum,
 Et rapidos secum sustollere flumina cursus.
 An uitæ ratio est eadem, quæ pura deorum
 Temporibus: cum Saturno regnante uigeret
 Alta quies, fuerat: cum pauper adhuc deus Hammō
 incultam gemmis atq; auro adstaret ad aram
 Cornibus in Libyca tortis tellure frequentem?
 Tum nec aratra solum proscindere uomere sueta
 Vexabant duro, cum gigneret omnia tellus
 Fœcundo non tacta sinu, glandemq; tonantis
 Mortales legerent: priscis qui uictus opimus
 Contentis solum rabiem depellere siccam
 Gutturis & stomachi latrantis, erantq; beati,
 Vnica cura quibus fuit, atq; extrema cupido,
 Utq; animus rectus foret, & mens nescia fraudis,
 Vlliùs prorsus, sed per pete fœdere iunctos
 Deuinciret amor, nexu & concordia abeno.
 Sæpe parens gnati, seruiq; herus aspera obibat
 Munera, nec magni spernebant leta monarchæ
 Dona sacrae Cereris, neq; frugibus addere curas.
 Hortorū, & pecoris studium queis dulce placebat,

Atq;

Atq; corymbiferi patris uineta Lyæi.
Tum matutina nondum arbore uellera Seres
Abuerant legere, aut è rubro littore gemmas.
Nondum etiam tinctas tum norant murice uestes.
Nec pura in uarios migrarat lana colores,
Imbuerat nondum Tyrius sua uellera succo.
Vlla nec ambitio uanos ardebat honores.
Si quis erat, mercatorem quem forte dedisset
Natura, aut melior deus admouisset aratro
Agricolam, aut studijs si quem addixisset honestis,
Sutorem, aut si quem fullonem, humilem uel subulcum.
Finxisset uel luto figulum meliore Prometheus,
Sorte sua uixit contentus, & exul ab oris
Omnibus atra Eris, inuidia, & contentio sacra
Ore cruenta furens ima tellure sedebat.
Aurea tunc ætas: populus sine lege colebat
Sponte sua, liber sacratq; iura fidemq;.
Atq; ea fœlici currebant secula fuso,
Donec paulatim tandem succederet ætas
Deterior, paulo peior sempèrque priori.
Si nunc impositos montes, & ad aurea cœli
sidera congestos Oetam & Pernaſſon Olympo
Verticibus geminis, unde omnis terra uideri
Poſſet, nauata ferox umbrarum portitor ater
Hiſſida membra Charon ſcandas, & nube remota
Luminibus craſſis, fieri contra omnia cernas.

Exclames, ô terra, freta ô Neptunia, cœlum
Omnipatens, quæ cœcū hominū genus ambitio? & quæ
Pestis dira tenet fastus luxúsq; supini?
Inflatus buccas indoctus simius amplas
Propter opes, mediū per iter, cui uestis ad imos
Laxa fluit talos Milesta, obambulat, huic si
Deserat eupar ypho in terram prostratus honorem
Præteriens, non dignatur magis ille iacentem
Respicere, ac si esset uili prognatus ouili:
Solus homo ob tinctam Tyrio quasi murice laeam
Viueret, atq; essent exosa piacula præ se
Mortales reliqui, saperètq; ac si omnia solus.
Simia cum ingenium non mutet, symbola quamuis
Aurea gestet, inauratis & cingula bullis.
Audaces ruditas parit, atq; opulentia fastum.

Fontibus Aonidū uates sacer ecce lacerna
In trita horridulus magno præ frigore saltat,
Esurit idem algètq; ut non sestertius unus
Tinniat in loculis, quo panis ematur olusq;.
Cantet olorinum modulato gutture carmen,
Cum spirant Zephyri, laudatur buccina: uerum
Vestitus quando malè subsilit, ora retrorsum
Simius auertit tragicus, neq; nobile nummo
Dignatur nomen uili exornare poëta.
Mendicato asem: inq; humeris ostende tabellis
Naufragium expressum pictis, extundere posse

Ten^{er} reris lachrymas? aut affem^{us} immobilis ora
Haud secus atq; silex ad uerba precesq; miselli
Stabit, & ad raucas non uertet corda querelas.
Sterne pauimento uestes pictosq; tapetas,
Atq; rosis consperge solū, fertisq; corona
Atria, non bellum hoc est quid tamen addere possit
Amplius, addat adulator, sed & omnia soli
Quæ fas est homini donare, ea turpiter uni
Adjiciat, diuū magnorum & præstet honores.
Quinetiam degat uiuacis Nestoris annos
Nectaream nactus uitam, nihil ista tumentem
Emollire queunt animum, ut modulo ac pede dextro
Metiri addiscat se, ut non sua queritet extrā.
Quas auias tumido fundit pulmone superba
Fœmina diuitijs: quando imperiosa marito
Exprobrat, quantum usuræ dotisq; quotannis
Conferat: utq; sua est collata pecunia multo
Grandior: hinc illæ lachrymæ, cantate cuculus
Gallina taceat quare. iam dedecus ecquod
Maius in humanis rebus grauiore prandum
Supplicio dicas: quod nulli asurgere quamuis
Religioso homini, dignetur, pluris item quem
Non faciat, culicem quàm argutum elephantus in oris
Indicus eois. cum lauta monilia gemmis
A collo lucent, & nudo pectore fallax
Incedit, comptasq; comas discriminat auro,

Aut manicis scissis cum ebullit purpura, porro
Vbera ubi ostentat, nemo distinguat honestã
Aturpi scorto, Lausellam aut Chryside fœdas,
Putidulã aut Thaidẽ, Carmenta. sumptus inanis
Quintus: ubi à tergo uestis sinuosa salacem &
Fluxa trahit caudam, per terram udãsq; lacuvas.
Et pueri Tyrios ante alpha & beta colores
Distinguunt, caniq; senes, quos candida solos
Mundicies sine sorde tamen squallent: deceret
Quis sacros inter, populum intonsumq; profanũ
Quo uertas te cumq; hodie internoscat: auorum
Temporibus uestem subductam pellibus olim
Laneam, honorificum censebaturq; decorum
Gestare, unde etiam, ceu numina relligiosẽ
Iure colebantur terrestria. plebsq; duabus
Ex ulnis tunicam braccamq; parabat ab imis
Calcibus ad capitis mediq; paristhmia colli.
Obuius hic xerxes fiat tibi, uel procerum quis
Nobilium, da è plebe aliquem, non molle Tarentum,
Non quamuis luxu Miletus diffluat, inter
Hos ullum atq; illos ponat discrimen. at olim
Regibus & summis auro gemmisq; monarchis
Conuenit solis uti, quibus antè tamen non
Cognita, cymatilis fuerat paulo, amplius addam,
Principio crasso contentis bardocuculo,
Aut leuis tenui regalia sceptrã tueri.

Pellio nunc quibus, sutor, coriarius ater
Cymatili fulget, quæ fœmina carminat, auro &
Ostro splendescit molli. sed maior in agris
Apparet multo luxus, dum rusticus audax
Non Curios, non Fabricios, euincere certat,
Non Cincinnatos, uerum urbis diuitis amplas
Et letas affectat opes, diuesq; uideri.
Hinc fit, cur animi concordēs rariſſime inter
Mortales cœant, tenuisq; iniuria bellum
Concitet, & discors studium, ac ſententiã discors
Omne hominũ genus in terris contendere cogat.
Fercula nobilium quanto condita paratu
Quàm uariè inſtructæ menſæ? cum onerantur ab ouis
Vſq; ad mala ſimul centenis miſſibus, adde
Nomina multa gulæ ſtomachum irritantia, fructus
Eois ad nos, quos attulit acer ab oris
Mercator, dicas orco rediſſe profundo
Æſopum, atq; adeo ex unius puluere mille
Structores natos. nec Apicius ingenioſus
Quantumuis fuit, & mirus condire natantes
In putri cepas piſcesq; halecc, paratus
Prodigus inuenit tantos, menſæ ſue ſecundas.
Pontificum dubias celebrarunt tempora cœnas
Priſca, Syracuſias & menſas, & Sybaritũm
Luxuriem, primo quod quis deprehendere morſu
Calleret, quo capta uenirent oſtreæ ponto.

Littore quo Flute, uel quo spinosus echinus.
 Num ponteis inter geminos, an in equore uasto.
 An minor ingluuies hac tempestate perurit
 Non sine cordatùm, mortalia pectora, risu?
 Limoso hæc muræna lacu, ista in littore falso
 Prænsa, uuat grato, tristatue sapore palatum.
 Cætera quis numeret luxus monstrosa pudendi
 Et genera & formas queis nulla repagula leges
 Arcti modum uè queant satis iniicere, Orchia non lex,
 Non lex Fannia, non Licini, non Didia, non quam
 Centusum dixeret patres? quin restis abena
 Ingluuiem astringat nunquam, bellaria mille
 Quam non exaturent, non mensæ illatus opimæ
 Troianus porcus, quantumuis milite fetus.

1544.

SATYRA .II.

PLurima, que sauo sunt castiganda flagello,
 Pectora corrumpunt stulta uitiosa iuuenta
 Quæq; à fruge trahunt rudibus præcepta sub annis
 Hos & qui patruos sapiunt ætatis adulte.
 Hæc ego cum uideam, mentem subit, unde tenellis
 Venerit ingenijs ruditas ea crassa, uel unde
 Barbaries morum insenuit pinguisq; Minerua.
 Quondam docta patrum sapientia, cura, labosq;
 Huc tendebat, uti mox formaretur ab annis
 Ipse puer teneris, simul imperfecta sonaret

Et uerba

Et uerba & uoces, nam doctum corda parentum
Vnica curabant, exultos reddere natos,
Et patrum similes, huc Quintiliane labores
Spectare tui, quantum Cornelia mater
Contulit eloquij doctissima foemina Gracchis?
Hoc fixum stabat, scopus hic extremus eratq;
Naturam formare rudem atq; absolueret cunctis
Virtutum numeris, (quæ summa bona) iudere mores
Ciuiles, qualem Peliden fingere Phœnix
Iussus Amyntorides, gerere & bene dicere factum.
Ingenium ueluti esse lutum ceramq; tenacem
Credere par, nam si quid formæ impresseris hæret.
Iam si nemo domi morum formator adesset,
Plagoso Orbilio ferula scuticâq; tremendo
Tradebant, aut Cornuto, doctone Catoni.
Non tantum genuisse satis, nisi sedulo eossem.
Moribus imbuerent puris studiisq; putabant.
Quæcunq; ingenijs rudis imperfecta reliquit
Humanis natura parens, ea culta uirorum
Doctorum absoluunt studia immensiq; labores.
Hæc ueterum tantum distant exempla uirorum
A nostris, quantum pondus telluris ab alto
Subsedit cælo, uel abest à littore curuo.
Hinc illinc pelagi undiuagi conuexus horizon.
Det pater indulgens gnatum, ut quinquatribus olim
Formandum, aut mater, quam uersat stulta libido

Stultus

Stultus amor gnati, stupido cui in pectore leuo
Nil salit, atq; in quo perdas cetera operamq;
Ingratis: clamatur, io, non ulla laboris
Cura liquet, didicitq; nihil, non ergo minerual
Debetur, tanta est quarundam inscitia matrum,
Quarum ueratri perpurges pectora succo.
Hoc stupor ingenijs pacto accersitur ab illis,
Semina uirtutum est, quarum instillare labore.
Lubrica corrumpunt mores exempla tenellos
Integros faciles perdiscere sœda nefasq;
Verba sonant medio meretricia fornice nata,
Qualia lenonum pueri, mollèsque cinædi
Fundere turpe putent. cernunt que dicere non fas,
Que natura tegi uoluit, iussitq; recondi.
Hinc fit cur stupeant, alienenturq; pusilla
Pectora ab Aonidum studijs, atque Hippocrene.
Haud facile eluimus primos quos pura colores.
Lana bibit, seruâtq; diu noua testa saporem
Quo primum est infecta, annos & durat in omnes.

Ping: quid in rassa, fuerit quodcumq;, tabella,
Hærebit, nec quis temere exeret. unica matrum
Cura est, quas uestes puer induat, undula quid sit,
Serica que cois dedit India uelleræ lanis,
Antè tenet, quam que patribus reuerentia canis
Debetur, quid religio: aut que elementa latinis
Alpha & beta sient, quam gr̃y lallare pararit.

Corruptæ

Corruptæ Phario mentes & corpora luxu
Franguntur, uires animi fluitantq; solutæ.
Lectica inuehitur, serui inter brachia pendet.
Scilicet hæc fierent, prisca si qua uncia moris
Viueret in uenis, aut uis proauita, paternis?
Nil pudet his auis tenerorum ita turpiter annos
Perdere natorum, queis postquam adoleuerit ætas,
Cum sapient patruos, proh ò dij, inuisa precentur!

Hæc præcepta Crates, hanc inspidamq; saliuam
Vnguibus à primis pueris barbata magister
Si uideas patres infundere, nonne flagello hos
Pulsares? cur ista doces? hoc dedecus unde est?

At quantum hi sapiunt censes, qui stemmata longo
Ordine pernumerant, & opum centena quotannis
Millia, quid prodest elucubratus anhelos
Musarum cultus, partaq; labore camæne?
Dementent, genuit quos Cynthia quarta cerebrum
Hi, quibus unde parent uictum, uix drachma superste.
Fato immaturo ut iam concessere parentes,
Excipit eductam stultè tutela iuuentam
Durtior, ut mores quos sedula cura remordet
Ut mens utq; animus studijs formetur honestis,
Dum uictum inflecti cor ad præcepta magistri
Possit, & eradi mala si qua hæserè parentum
Stultorum uitio maturè, ingente labore
Ægrè ignaua queas contundere pectora: blandis

si ne.

Si nequeas leuimentis, serula atq; flagellis
Compescas, donec peruicta ferocia rursus
Se efferat, auellatq; simul conuictus ephëbum
Improbis à Musis, quos indulgentia segnes
Blanda patrum à primis iam olim corruperit annis.
Diues homo es, quorsum tantum exhaurire laboris
Collibet? & quem auro ditis patrimonia census
Nobilitant fama, quem stemmata clara parentum,
Et genus, & quem ætas tutorum iure superbo
Eximit, uxorem ducas insane pudicam.
Nonne uides & me, qui sim prognatus eodem
Ordine itemq; loco, mihi quàm sit laeta iuuentas?
Otia ut afficiunt: quid questus alea pernox
Adferat? ut medias in luces sterto supinus?
Cætera nil opus est protexere commoda uitæ.
At tu ubi taurinis resonât noctesq; diēsq;
Omnia, putrescis, clamoribus, omnia foedis
Sordibus ac pedore oleant, hic inter oleta
Tu perdis uitam, noli uexare cerebrum.
Musarum studijs & Apollinis æde relictæ,
Fit faber, aut pictor, uel fit coriarius ater.
Fortior aut discit componere scrinia, uel fit
Hermoglyphus, uel diues agrorum ducit aratrum.
At post annorum pauca ad se lustra reuersus
Ut simul ingenium accreuit maturius æuo,
Nihil didicisse dolet, sero sapiunt Phryges: annos

Præteritis

Præteritos reuocare nequit, strepit inter olores
Anser hic, & bardus doctos sedet inter, asellus
Pisce magis mutus, uesane more cicadae,
Aurea quæ triuit per amœni tempora ueris
Nulla fruge bona. at quanto formica cicadæ
Præstitit? horrentes quæ plena messe per agros
Sudabat uectando humeris frumenta sub antrum?
Exiguum, at duro prognatum aptūq; labori
Brutum animal, rigida tamen est memor aspera brumæ
Hora quid ad portet. non hic quid sera senectus
Inuectura slet, quid uesper serus, in altam
Descendit mentem, demens præcordia Glaucus.
Tristius haud aliud pondus grauiusq; senectæ,
Quàm quod non habeat, quo tædia dira repellat.

Sunt & qui ætatem excusant, annosq; tenellos
Tanquã immaturos Musis, & frigora ferre,
Ferre æstus plagasq; graues, uix bina per agit
Lustra. quid hic præceptorum perferre boatus
Terribiles potis est? non alpha & beta duabus
Mensibus addiscat. non sufficit hercle labori.
Cautio quorundam est isthæc coruina parentum,
Quorum perpetuo postquàm conuiuia cantu
Impuro resonant, momento pusto nullo
Quantū uis crassus, non intellecta disertè
Ceui coruus quondam, mox lubrica carmina reddit.
Quod si obscæna queat, nullo cogente magistro,

Quæ

Quæ uix dicere fas, perdiscere Marte suopte,
Qualia non Sybaris mollis permetteret, uide
Pronius hic quanto linguarum elementa salius
Instilles? quanto residere tenacius alto
Pectore posse putes, quæ puro uerba capessat?
Excipimus risu, quæ dicta pudenda relatu
Protulerit. clamatur, id. dant oscula gnato
Fœlici ingenio, mirum ni rhetora de se
Promittat, magno fundat qui uerba boatu:
Aut uatem, in mores opprobria scribere sauum.
Ipsa licet Musas attingat tardior ætas,
Sintq; elementa aut hæc mala, & incunabula primi.

Quod dirus si offendat odor, nimiumq; tenello
Dura pauimenti est humus, aut inimitior æquo
Virgarum terror, facièsq; nimica flagelli,
Thure uaporatus locus & suffitius amomo
Perueat, atq; auram narcissus naribus afflet.
Puluillos floccis tumidos substernerne sedenti,
Mollibus aut centonibus insultos dato pennas
Iunoui sacras, eandas aut porge lupinas,
Podice ne tenero uibex, ne natibus usquàm
Liuor, & in leni cute terra impressa cicatrix
Debilitet neruos, animum auertatq; camœnis.
Quantus ad extremum rhetor, quantus sophus iste
Euasurus erit? palmâq; hederâq; sequaci
Dignus: & ad cuius resonent os pulpita plausu.

Cætera

Cetera quæ huc spectant stultorum exempla parenti,
(Ut finem faciam) tam sunt ea multa Tigelle,
Ut complere queant numerosa uolumina Lippi
Crispini, Iliadem aut prolixam insignis Homeri.

SATYRA TERTIA.

1595.

Qui fit, ut indoctos barbata fronte magistros
Adductoq; supercilio, admiretur ineptum
Vulgus, & ingenij his plus arbitretur inesse,
Quam qui Cirrheas Lauros hederasq; sequaces
Sint meriti, purum fontemq; hausere Caballis
Nomine non uno fœdè peccatur in hac re
A multis, uerum quod tute fatebere Nanni.
Hic simul ut didicit tria carmina culta Maronis,
Arma utrum, nusquam non inter pocula in udo est.
Aut si quem excerpserit uersum, dictumue celebre,
Verbaq; facundo non lecta uolumine Tulli,
Expirat magno plausus captator hiatu.
scilicet hoc grande est aliquid, uulgiq; saluam
Quod minimum sapiat, magni sed anhelet acumen
Chryssippi, & tua uerba oleat doctissime Persi,
Nam didicit uersus aptè concludere, & acre
scribere, cui inuideat Lucilius ipse, poema.
Historias solus digiti percallet ad unguem.
Non temere est, totus pallet, mordetq; labellum.
Nonne uides refugos oculos: nocturna labore

Lumina qui liuent: atq; est popularior illis
Multo, qui docti nequicquā audire laborantē
Hec me commendat crasso persona popello.
Nesto subinumeros, & conuenientia vulgi
Iudicio tria uerba, ut sic piscem attrahat hamus.

Mallius id quondam fecit, qui sarcina onustus
Librorum, cuiuis fuerat protrudere mercem:
Simius, & suauis falsi cornicula Flacci.

Nam nasutus homo solitus suspendere naso
Quoslibet, & uitium quamuis leue garrulus ore
Atq; insulsa loquax, aures surdaster obesas,
Carpere, cum uerbis uertisset Græca latinis,
(ipse ferebat uti) non aptè elementa sciebat
Nectere, huic stupido quiuis credebat a sello.
Si casu digitis auro occurrißet onustus
Sacrificus, dudum aut non raso uertice, planus
B plaustro ueluti torquebat scōmata seuus.

Quanto rectius ille mihi dixisse uidetur
Qui quondam Phœbo sapiens dictus fuit unus:
Hoc se scire, ait, unum, quod sciret nihil. ergo
Aut sapiens non est, uel iners, cui pectora succo
Veratri expurges, atq; arro corda ueneno.

Trade mihi puerum, magnum Polyhistora dicas
Qui paucis gnatum formem tibi mensibus, illud
Bellum hercle, & gratum est plebi, cui pectore leuo
Nil sedet, ingenij cui nil, neq; iudicium ullum est.

At de concinnis ibi questio moribus omnis
(Vnica cura quibus debetur) mittitur, ac si
Cum Musis habeant Charites commertia nulla,
Cum satius foret indoctum bardumq; relicum
Hunc bene compositis qui adolescat moribus his, quæ
Maturus grandem natu comitentur in annos,
Quam infœlix lolium latam corrumpere messem
Vt si committas, filicemq; increscere tristem.
Vnguentum laudat, quo extrudat pharmacopola,
Laudat mercator mercem, mendacia plenis
Folibus expirans. hederas uitiosa phalerna
Hoc pacto exposcunt. ita & hic formator ineptus
Pubem emendicans se uenditat, & sua laudat.
Improbus, huc illucq; means peregrina locorum,
Omnibus ut digitis dūtoos monstratur exivoe.
Bellum hoc dignum Helicone: nihil nisi stulta senectæ
Indicia incane, à tergo canis Appula linguam
Cui exerat, & sannis in quem ludatur amaris.
Finge tibi docilem, quam tu uenere iuuentam:
Ipse Midas asini qui cum sis auribus, amplas
Implantas tremulo nugas & uerba palato:
Ipsam barbariem, quam putida sacula Galli
Conatu induxere graui non alite fausto,
Et quæ oleant sapiantq; fecerunt hanc, sed & ultima primæ
Primæq; posterius: quæ res præpostera socco
Rideri digna est, Flacciq; secunda lucerna.

Men' ridere uetas? quid si tu more theatro
Conductus saltis medio, aut si caritus atrā
Concutiens tædam, simules referāsue furorem,
Naribus indulgere mihi prohibebis acutis?
In speciem promittis grandia: ridiculus mus
Proflit, egregij sponsor sine fronte laboris.
Cumq; uiro foret hoc dignum sapiente bonoq;
Nil magnum buccis spirare tumentibus, at re
Prouentum magnum præstare, ac re potiora.

Doctorem uitio à teneris corrumpitur ætas.
Namq; horum insulsam facit indulgentia pubem,
Nenimum rigidi patribus, nimiumq; seueri
Dicantur primam imperio tractasse iuuentam.
Præterea multa uti libertate sinunt, si
Sint mox pensa scholis reddenda fideliter, ut lex
Dictat Pythagorea, sedent non ore silenti,
Omnia permittunt miscere boatibus, adde
In sacris diuūm, quæ fida silentia poscunt.
Non probitas ulla elucet, sed rure uelut si
Aut siluis medijs, & ouili ad equilia putri
Exciti ueniant: magno sedeantue theatro,
Sibila dant, plausus edunt, poppy sma sonantq;.
Hic comitem cubito fodicat, rapit ille capillis
Hunc, qui proximus assistit: non nemo cachinnos
Nil ueritus petulans effundit splene solutos.
Obuius est pietate grauis, quem cana senectus

Conspicuum facit, & uenerandū honor omnibus, isthūc
Prætereunt ueluti statuam, aut ex angue cadauer.

Atq; hæc qui infundunt pueris grauiora merentur
Quam ille phaliscorū quondam moderator ab hoste.

Hæc ludos reddit peruersa licentia planos
Sed frugem exiguam. quid enim potis est, ubi nullus
Supplicij ex uitij leuibus metus hosce coerces?
Labimur è minimis facile in grauiora mala. annis
A primis prona est quoniam natura sequaces
In noxas, cur disciplinam odere seueram.
Interea magnus friget Cato, nomine nullo
Declamat Fabius, raro immugitq; Theatro.
Hanc ob rem Orbilius plagosus dicitur, ergo
Dignior ut quisque est doctor maiore theatro,
Hoc cura maiore docet formâtq; iuuentam, &
Ceu patruus censorque notat: peiora fenestram
Ne inueniant, ueluti tabo aut putredine fractum
Archagathus membrum resecatue uiritue metallo,
Ante lues totum quam in corpus seuiat atra.
Illi, quos dixi, crepidas qui lingere possent
Carbatinas, formare rudes, & utrique parentes
Cum malè sint cerebro sani, præcepta seuera
Quod nequeant æqua mente in sua pignora ferre,
Ridentur merito, nam postquam in arundine longa
Desserint equitare, & stultè incedere grallis,
Ad citharas asini euadunt, magnus uelut olim

Cecropidum est habitus plena inter pocula ductor,

Ad coenam inuitatus eo, laudare poetas
Occipiunt, laudant scriptores historiarum,
Et iuris pensant trutina legumq; peritos
Conuiuæ, extenuo contrà, mihi quod datur, horum
Ingenia, & conuello simul: nemo obstrepit hic mi.
Omnibus antefero me, sum mihi buccina, agoq;
Suffenim. improprium hoc: non argumenta coherent,
Ista patrum est comptis oratio culta figuris:
Non bene disposuit partes: obscurior ille est,
Quàm quem dispicias, locus, aut intelligat ullus:
Quanto tersius hoc cecinisset nostra Thralia:
Aptius hos numeros clausissem, hic ordo figuris
Inuertendus erat: tragico ista agitanda cothurno.
Acclamatur, id. plausus fremitusq; sequuntur.
Et uiridis mihi palma datur. sonat, euge poeta.
O quanti sapere est, quanti sapientia constat.
Laudor ab omnibus hoc pacto, cum grandia spiro,
Et fumos, quo conciliem mihi nomen, inanes.

Si qua uel ad magni de sudem exemplar Homeri.
Vel Ciceronis, id autem obtrudo quibuslibet, in me
Transfero persæpe atq; alienos arte labores.
Non tectam aduertit rudior plebecula fraudem,
Omnibus assentans do dextram & uerba: saluto
In triuiis, quòties occurrunt: blandior ultro,
Hæc docti nequeunt, etiam præstare recusant.

Ergo

Ergo rigas hortos paruo conduce Cleantes,
 Et trahit esse molam Romana gloria linguae,
 Plautus, item foricas alij furnosq; calentes
 Conducunt, purgantq; alij à pedore cloacas.
 Mentiri nolunt, se ipsos laudare molestum est.
 Ostentare pudor prohibet, deponere frontem
 A Musis ducunt alienum & turpe disertum.
 Hinc Bauus uulgi, hinc celebratur Meuius ore,
 Et quisquis captat popularem his artibus auram.
 Plebs popularia amat, mens est præpostera rebus.
 Iudicium stupet, & caeca caligine mersum est.
 Nam mala, pulchra putat. cõtrà, optima spernit & odit.

SATYRA QVARTA. 1596.

Credo equidem atroci fato redijse gigantum
 Tempora, quos uates cithara fidibusq; canoris
 Threicius docuit mansuetos sumere mores,
 Et Musas colere, & reuereri numina diuùm.
 Hi posuere tamen mirati plectra sonora
 Barbariem, in pagos plaustri rhedisq; relictis
 In uicos coiere, urbes cinxere corona.
 Amplexi leges, & relligiosa deorum
 Iura, magistratum ac sanctum legere senatum.
 Numina ceu, uates è caelo lapsa uiròsq;
 Dicendi gnaros magnis donare talentis.
 Atq; hæc indomiti Nomades, passimq; uagantes

*Sedibus incertis populi, ut mansuescere cultu
Humano cœpere, & sanam carpere mentem.*

*Ringor, & extremas uolitare liberet in oras
Maurorum, summas Libyes & Tethyos undas,
Diuiinos quoties hac tempestate Tibullos
Nafonesq; fame, atq; illustria nomina uatum
Vrgeri, non Herodotis, neq; præmia Crispis
Pensari uideas, ut si certaris Homero.*

*Tunc pulchrum studijs erat inuigilare, & olenti
Cudere quod cædro foret, & quod Apolline dignum:
Tunc in præpingui campo perferre labores
Dulce fuit magnos tauris bene gramine pastis.
In sterili ecqua uolet fundo sudare iuuenca:
Eneruant robur male pastum onera ardua, dura
Membræque deficiunt, & inutilis ipsa colono est.
At nunc quo uertas te, cunq; sub ætheris axē.
Sive Paræthonios Gangenue, à Gadibus usq;
Herculeis, uix est iusto qui Heliconæ fauore
Respiciat, sanctum Musarum aut numen adoret.*

*Floribus hic gaudet Samiorum, hic lautus opimis
Intentus dapibus Veneri subseruit, amator
In Venerem cæuet, perditq; parata labore.
Alea dilapidat Galbæ damnosa fritillo
Noctes atq; dies totum quem possidet, æsem.
Nil memorare Midas opus est, queis fulgeat auro
Suppactum argentóque solum, qui iugera mille*

Possideant

Posideant terræ, quantum uix miluus oberret.

Romam uade puer, Luculli ad scriuia perfer
Carmina demorsos spirantia molliter ungueis,
Queis olei multum perijt, quibus ipse Catullus
Inuideat, drachmis dic sex opus esse poetæ:
Haurit aquã, rigat usq; hortos, neq; uina decembra
Gustauit toto, pallêtq; & frigidus horret
Veste sub attrita tectus malè, buccina quare
Raucescit grauis, ac resonat nil tibia clarũ.
Miratur grandè Lucullus amãtq; boatum
Carminis, ast aurem est de re surdaster utramuis.
Non consanguineus mihi is est, neq; carmina mercor
Quamuis tersa, licet sapiant spirantq; Maronem.
Vile nimis foret æs, paruiq; pecunia fiat,
Hac si tu redimas tinnitus semper inanes,
Aeloquijsq; sonos, & garrula carmina uatum.
Scilicet hæc studijs sunt uulgò præmia, reges
Olim quæ clariq; duces coluere, triumphis
Vexeruntq; suis, auxere & honoribus amplis.
Ille Iugurthino qui bello magnus & armis
Et qui ad Musarum cultum durus fuit, ipse
Attamen afflatus coluit fouitq; poetas.
Ennius in tumulo magnorum conditur alto
Scipiadũ, pro dentato in se præmia uati
Pernumerare iubet non culto carmine Sylla.

Scribimus historias, alius pede carmina uincto,

Quæ res magnorum celebrantur prælia regum:

Aut intestini motus tristèsq; tumultus.

Gloria quo sua stet claris rectoribus & laus,

Hæc opera immensis constant sudoribus. & sunt

Viuendi seris documenta nepotibus, atq;

Humana exemplar, neq; fallax regula uitæ.

Hæc qui non reputat, nihil à puerilibus annis

Discrepat, à clauo rerum exturbandus, & ille

sufficiendus erit, doctum qui scripta uirorum

Calleat, & qui consiliùm bene temperet usus.

Hæc norunt soli sacris reuerentia quanta

Lebetridum mystis, quis splendor, præmia quanta

Debentur, qui sponte sua didicere malignam

A studiis arcere famem dirumq; laborem.

Ergo Giganteo quando de semine natis

Progenièi terræ respública creditur: hinc fit,

Cur ratio studiis rectis, neq; debita Musis

Pensetur merces, frustra imploresq; senatum

Mitte mouere mihi stomachum risumq; solutum

Comprime. quid rides concussus membra cachinno?

Audi. non possum: quia splen me intus malus urit,

Disilio, & bucca cur effundatur aperta

Est ratio, caprificus: in aurem dicere non fas.

Longinus quondam magnus potor fuit, atq;

Strenuus in bifido lusor de nocte fritillo.

Sæpe dies totos ad sera crepuscula lucis

Perdere

Perdere in aluicolo furiata mente solebat,
Inde domum rediens (dubium superauerat hore
Tempus) ab occasu Phæbi sæpe inter eundum,
Sub cruce, uertice ubi lacerata cadauera furum
Pulsabat, reliquus si esset sestertius unus
In oculis, ponebat. ubi frugaliior inde
Factus ad eximium sanus respisceret unguent,
Facundos odisse uiros, odisse sacratos
Pieridum fontes, ut nemo tenacior esset
Euclio, præparcus; cœpit, faciemq; cacantis
Distortam Phæbi referens moresq; Catonis.

Pompei de gente alicuius funus acerbum
Ambubaiarum flebant collegia, mimi,
Cantorum proceres, citharædi, tectones unâ
Rhythmorum suaues barathronum turba nepotum,
Gens, quæ & in Hermogenis iurauit uerba Tigelli,
Iosquini, Occechimi, & qui ridicularia fundunt
Bardocucullati, atq; auriti tempora mori,
Pantolabæ, impostor Planus, atq; Arbuscula fallax.
Pullati illius miserando funera luctu
Iunonis Magnæ ceu sacra, aut plaustra Cybelles
Atra sequebantur soli: nam nullius æque
Indoluit mortem gnatus bustumq; parentis,
Atq; hæc turba, Mide, Nomentaniqu; nepotis.
Miraris quæ causa fuit, fuit his pater & rex.
Illius cœnas lauta & conuiuia luxu

Exhilarare iocis falsis uel arundine rauca
Disparibusue aliquo cantu resonante cicutis
Absoliti, quoties cithara conchæue canebant,
Præmia magnifice non contemnenda ferebant,
Distenti uentres fœtentes ora lyæo,
Ut neq; mens neq; pes (si quando ad tecta redirent
Sub noctem mediam, interdum Titanis ad ortum)
Officium faceret. quoties damnosa sonaret
Alea, turba frequens aderat ceu putre cadauer
Cum milui circumuolitant coruiq; rapaces,
Fœlicem Venerem excipiunt clamore secundo
In speciem plausu reboantis ad astra theatri
Vicit, id, noster. cantare subista triûphum
Vocibus imparibus, stadio ceu uictor ad amnem
Alpheum dictus præconis uoce sederet.
Prodigus extemplo pretium gratantibus uliro
Ponebat uictor subridens fractus ocellis.
sic abiicit in hos ingentes æris aceruos
Non bene subducta demens ratione, libellum
Donasæ, aut si facta esset mentio, sumptus
In studia & ludos faceret. malo, inquit, obesas
Auriculas numeris, & me oblectare disertis
Verborum rhythmis, quorum strepitu atq; susurro
Mulcear & gratos decerpam pectore fructus.
Ergo huius iusto luxerunt funera fietu
Morio, scurra, Planus, balatrones atq; cinædi.

Ecce

Ecce gubernaculum fatuo committitur, at quem
Nobilitas sua commendat, cui si rudis etas
Forte adiungatur nullis exulta camœnis:
Ut similes habeant lactucas labra, quibusq;
Relligio fuit à teneris gustare Caballi
Sacratu riuos, sed qui nil scire putarunt
Excelsisq; uiris, rectoribus atq; decorum.
ἦδ' ἰσοϋ βίον . hi ceu dira aconita solebant

Ingenij cultum detestari, inq; triumphos,
Scenarumq; superuacuos diffundere sumptus
In ludicra, fames quod si domuisset Homerum,
Aut si illustrasset patrias Luceius oras,
Donassent nunquam præsegmina pollicis, ut non
Buccina sicca siti raucesceret horrida, patres
Pignoribus mentes has instillasse putarim,
Dogma & ab Ausonio ipsos accepisse Thalete.
Ille per Italiae populos, urbesq; frequentes,
Pignora ne sua quis prima ultra elementa doceret
Edixit, satis esse uolens contexere beta
Alpha & delta, nec intellecta sonare latina.
Terribilis, cui Roma potens, cuiq; Itala tellus
Paruit, ut nunquam gens illa togata Neroni.

Dicere est fas est, cur non fas ulla Quirinè
Si uis in uenis foret, hanc Romana tulisset
Barbariem uirtus: atq; idem carcere cæco
Erubuit doctos nil diuexare catasta.

Quorum alij crassa caligine funera mille
 Passi supplicijis foedo periere barathro.
 Pauci, quos gleba sinxit meliore Prometheus,
 Mox huius post fata sopiti, haud sine numine, durum
 Naufragij incolumes agrè euasere periculum.
 Quanto turpius hoc, quàm à tergo appinsere Phæbo
 Auriculas digitis: aut restim mittere, qua se
 Suspendat uates afflata mente laborans?
 Quod si nobilium proceres, cœliq; propago
 Hoc uiuunt pacto, quod si silicernia, dextrum
 Quiq; pedem in cymbam senis im misere Charontis
 Cœruleam, hoc pacto studiorum sacra profanant.
 Progeniem Terræ tantorum exempla sequutam
 Heroum, hæc eadem sine mente imitari er ausam
 Mirandum? & Dauum magnum ridere Platonem?
 Amplius haud est cur, titillet gloria fibras.
 Nam quæ uersaret Lymphatum amentia pectus,
 Præmia si tibi nulla forent speranda laborum?
 Vre foco libros uel trade uolumina blattis
 Et tineis rodenda, libet purgare cloacas,
 Ut Triglantinz cœnæ mihi uiuere raptò
 Copia sit, quoties Phæbo noua luna propinquat.
 Præterunt soles, redeunt sub tempora ueris,
 Ferrea si modo sint, p̄st, aurea secula surgent.
 Gratia cum Musas & gloria prima sequetur.

SATYRA QUINTA

N Empe barathronum cecini densa agmina funus
 Diuitis unius Pompei ex gente sequuta,
 His diuersa hominum coniunxi nomina, mimos,
 Cantores, moros, cytharædos, atq; magistros
 Rhythmorum, quibus ille fuit sestertia mille
 Absolutus largiri, & magnum ferre talentum
 Pro numeris, cantu, risu, salsq; lepore.
 Decoctor magnus, rerum abliguritor opimūm,
 Delius ecce oritur subito mihi Delphicus, ipse
 Octauus sapientum, qui mea carmina pulchrè
 Inuertit, clamans collegia sancta notari
 Rhythmorum, atq; à me hos barathrones dicier, adde
 Ridiculos mimos, moros uilesq; subulcos:
 Adde asinos, & si quid foedius adijciat quis.
 O terram, ò cœlum, maria ò Neptunia, tantan^r
 Mentibus innata est hominum uecordibus: imò
 Barbaries: ausint afflati ut uerba poëtæ
 In sensum torquere nothum: & dispergere uoces
 Ambiguas: à me culpam causâq; disertis
 Rhythmorum impactam rabulis quod casta sororum
 Agmina Thespiadum sint sacro è uertice pulsa
 Parnassi, & summis Heliconis montibus acta:
 Quis leget in nostro hæc præcordia carmine sanus?
 Diximus illud adhuc sanctum & uenerabile nomen
 Lebetridum florere, simūlq; in uertice dulces
 Cantillare modos, cygnæum carmen ubiq;

872
Audiri, non explosas, uelut ille disertus
Scilicet enodat Rhythmis numerisq; facetis.
Ecquis id insanus, furisue agitatus Orestes,
Dixerit: aut beta fatuus mage Morychus ecce
Cum loca doctorum sint sparsim plena uirorum?
Et studiū omne genus uernet? quæ nã ergo mea est mens
Fœlices dixi cantores, rhetoras, omnem
Ambubaiarum turbam, mimos, cytharædos,
Et qui in delicijs faciles lepidasq; per artes
Diuitibus soli sint, à quibus omnia soli
Commoda Lautæ parant, auri argentiq; catenas,
Munera pro fracti pruritu digna cerebri:
sidonio chlamides & uestes murice tinctas,
Auro interstinctos fuluo thoracas & ostro.
Vnde adeo nulli compendia proueniunt, nil
Publicitus, tantum nisi quod radantur inani
Pruritu auriculæ teneræ blandiq; susurro.
Crassorum cœnas & pinguia prandia uentres
Dum consecretantur nimium bona præmia cernunt.
Id nequeunt docti, simul & præstare recusant.
Ergo gurgitibus fœdisq; nepotibus, & queis
Pectore nil saliat læuo mico cuspide solis.
Nam sua inutiliter bona dispensantq; locantq;
Nec prosunt sacris enormes atq; supini
Aonidum studijs, sed opes in dolia fundunt
Belidum, ut id genus est plebs prodiga diuitis aræ.

Quanto

Quanto rectius & laudabilius bene Codro
Fœlici ingenio facere, ex quo Mercurius pōst
Euadat probus, & qui pōst regat oppida & urbes
Aut legum emergat gnarus iurisq; peritus:
Qui causis miseros olim tueatur agendis:
Aut qui docturus sit uerbi oracula sacri:
Vel medica arcebit præduros arte labores,
Qui ue uagam à primo formabit lacte iuuentam:
Huc aurum conferre suum decoctor opēsq;
Deberet turpis, cum perdit inutiliter res.
Hæc si iudicio possitis affectibus acri,
Ut meliora forent, quã in Rhythmos aut cytharædos,
Callirhoen fœdam, Nomentanumq; nepotem,
Abjicere, expendat censor iudexq; malignus,
Dixerit, intra oleam multum, atq; extra in nuce duri.

Sed meus interpres doctus bene, doctior ipso
Authore, & mentem, qui emunctius haurit apertam,
Exclamauit iò dominam rerumq; parentem
Rhetoricen nostro uiolatam carmine: contrã
Se fore patronum, neq; enim, quin talio crudis
Luderet apta modis, se misurum, ut uel iambi
Colla Lycambei ad restim compellere sannis
Possent nostra malis, res pleno digna theatro.

O curas hominum, quis non exclamet, inanes?
O quanti sapere est, quanti sapientia constat
Nasutis: quanti sciolis censoria uirga?

Omnia cum norint aliorum apprehendere morsu
Dentato, & rhythmos clam famososq; libellos
Postibus ad Lunam nostris de nocte silentem
Figere, & e plaustro conuitia dira minari.
Non legum prohibete metu, quod Apolline dignum est,
Vix quisquam ex albo hoc, cudat, uel pulpita cedit.
Prisca diu damnata fuit comœdia quondam,
Ob libertatem torquendi scommata quæuis,
Infamis uitio si quis foret: inde notare
Permissum crimen, suppresso nomine, solum
In commune, quidem ut linerent sua fecibus ora,
Carmina ut ignoti canerent spectantia plausum,
Non stomachum aut bilem cuiusquam urentia cacam.
Cui non turba grauis pago est hæc nostra uel urbis:
Dum canit ad myrtum non condita carmina paci
Infecta, atq; altæ populorum inimica quietis
Abstinet à uix nominibus, quin sacra prophanis
Concitet: hinc illæ lacrymæ, dum tangere certant
Hulcera cruda, quibus parcendum ante omnia par est.
Quinetiam (quod grande nefas) sacra ipsa Theatro
Exponunt, ubi sola iocis agitanda prophanis
Fabula, quæ mores formet uitamq; solutam.

Salsius hoc non paulo, cum trygodæmones inter
Pocula, consueta pro libertate uideri
Facundi studeant, indicta silentia sunt o
Indice porrecto, fit concio, qualis in æde ex

Suggestu

Suggestu ad populum sacra consuevit haberi.
 Conuiuæ aduertunt, casus laudantur amœni
 Carminis, ipsa sedet facundo in gutture Pitho.
 Obstrepat hic aliquis dicenti irrisor ab ouis
 Ad mala usq; (ut sunt hominum diuersa palata)
 Abrumpit filum rhetor causâmq; forenssem:
 Aut miscet pugnas extemplo: & si rogetur quis
 Sub tegmen pergat ceptum contexere, nulla
 Inducas ratione. unguenti in lente ita multum est,
 Garrulus ut mirum, quod non consumat hiatus
 Assiduo sanas odiofo & carmine mentes.

SATYRA   SEXTA.

1598.

Ecce iterum in satyras acuit mihi pectus amara
 Bile tumens stomachoq;, acceptæ iniuria fraudis,
 Læsa fides docto uiolataq; dextra Cratino,
 Fas contra summi iusurandumq; tonantis.
 Et tu hæc luminibus pater optime despicias æquis
 Horcie? qui tenues magno sine crimine labes
 Et noxas punire soles, humanaq; quondam
 Errata, unde aberat scelus, & mens unde maligna?
 Quid referam horrendo quàm tum periuria in iram
 Fulmine succensus flammantem urente petebas,
 Impietas faceret cum ferrea sæcula, cumq;

C 2

Rara

Inhibere summo, tu atq; manu uerba
 Deferre Acridium perfero uerba puer.

Rara inter fratres concordia frena tenerent:
Hospita iura quibus, neq; religiosa sedebant,
Audaces nimium terreas asteropetes.
Tum tua terribilis tum formidata potestas
Magna fuit, mentes tua cum inclementia prauas
Frenaret, nec eas sineret grassarier ultra.
Nunc quia in humanis facilis patientia rebus
Excitat audaces nimium, & tua lentior ira
Mortales, in utramq; aurem te agitare supinum
Otia conclamant. hinc fit cur sidera dextris
Affectent, magnôq; tuo cum numine pugnent,
Saturnum esse rati, qui fractus membra senectæ
Deliret, non audiat aurem surdus utramq;.
Et mirum, quid calliditas non audiat ultero
Versuta in causis uersata forensibus, ut iam
Æquior haud paulo iudex corruptior adsit.

Scribantur tabulæ, consignenturq; sigillis
Millenis, adsint testes, totidemq; tenellos
Subijciant digitos, qui scribunt acta, parati
Quemlibet ad uentum, atque horæ cuiuslibet auram:
Exoritur rhetor fortis latus intrepidusq;,
Et minime traulus, qui nigra in candida norit
Vertere, qui facta hæc dicendo infecta probarit,
Et si dijs placitum est, laudant uocale disertis
Eloquium numeris, quod candida uertat in atrum.
Claudius ora rubens & uerrucosus henorches

Montani

Montani leges scribebat, & acta poëta.
Multiscius polyhistor, bellus homo atq; facetus
Frangere ut heminas ædilis cœpit, & ultra
Quàm satis imperium nactus seuiret, ut esset
Omnibus inuisus: fasces seuásque secures
Sic exercebat. non fabula notior hac est.
Indixit bellum rati, rescindere pacta,
Fœdera iusta, fidem tabulas uiolare tenaci
Impressas cera, digitis quas iussus ararat
Ante suis. quare huic dentato carmine morsum
Inflixit rursus diuino pectore uates
Bestia cornupeta, pasta & quæ sparsit harenam.
Ille hos uersiculos sanis fixisse deorum
Dicitur, atq; abiens totam cantasse per urbem.
His tabulis culos poteris crepidásq; ubi uisum est,
Tergere carbatinas, & per purgare cloacas.
Aut naso has suspende tuo: sic compita circum
Et circum pagos altus gestere pheretro,
Vt diuûm simulachra solent, & sacra Cybeller.

Castâ fides patri diuûm dextra asidet, orbem
Æterno cum quo conseruat fœdere totum.
Hæc fora, iudicia hæc, urbes & regna potentum
Consociat regum, & populorum continet arces.
Hæc regit imperia, & moderatur legibus æquis.
Sed tanta ingenijs dominandi innata libido est,
Humanis, ut turbatis affectibus, æquo

Attribuant plus, & uerum rectumq; relinquunt:
Exoptent quod abest ferme bonum & utile semper.
Et postquam id nacti sunt uoto animisq; potiti,
Excipit id præsens fastidia: namq; palata
Delectat uarius cibus, & diuersa uoluptas.

Si mihi quis legum fontes producere sacros,
Bis senas tabulas, quas Græcia docta Quirino
Miserit, occipiat, duris fiducia neruis
Atq; fides bona dicetur sociare sub axe
Pectora sidereo mortalia, tecta domosq;.
Inter namq; bonos, & conuenit inter honestos
Æque agier meliusq;. quid hoc? simulatio nonne
Et dolus hic, & calliditas excluditur & fraus?
Hac sine, quæ rata pacta forent? commercia quænam?
Contractus quis intre uolet? quis fœdera amico
Credere, si staret fiducia passæ fenestris?
Præstaret nemo: misceretur mare coelo.

Prædia quis uendat, uitium si supprimit, haud est
Vir bonus, haud sapiens, quod honesti à cardine cedat,
Et taciti uitij pœnam incur satq; meretq;.
Ergo Centimalus, rectè arbitrante Catone
Claudius in fraudem cecidit, quod uenderet ædes,
Quas æquare solo trabeatus iusserat augur.

Callida displicuit non abs re astutia priscis,
Quam sophus ingenio tantum & ratione secabit,
Ad uinum. longè secus at ciuilia iura,

Multo aliter leges, in quibus uix cernitur umbra
Iusticia tenuis, uix effigiemq; tenemus,
E medio tollunt fraudem, & rudiore Minerua.
Vera fides quid sit, quid sit fiducia, tum quam
Hæc pateat latè, pauci dinoscere possunt.
Hinc sit, cur uulgo corrupta licentia magnos
Cogat abire uiros transuersos sæpe, sacratas
Dum contra leges se nil peccasse fatentur,
Sub quarum clipeo ceu tuti Aiaceis ahenis
Deliteant: tamen hos delinquere turpiter ipse
Exclamaret Anaxagoras, & turba Sophorum.

Porro, qui citra tabulas ceramq; fidelem
Pacta fidemq; audent, sperato temerare deorum
Numine, non scriptis parcent, neq; testibus. & qui
Depositum audeat acceptum sine teste negare
Is præsentem etiam Pharium iurabit Ostrim.
Et tamen hoc genus absoluunt & liberum abire
Iura sinunt, at præsertim si uertice nudo,
Poplitibusq; solo inflexis, ceruice precari
Obstipa apparent, delubra ad sacra deorum.

Non mihi Tarquinium laudes puto, dextra fidesq;
A quo læsa fuit pupillis sancta pusillis.
Non tu, qui inflatus buccas præferre camænis
Rhythmorum numeros castis assueueris olim.
Atq; hæc, si uisum est superis, uersutia turpis
Inter mortales cecos prudentia fertur.

Sunt qui etiã exultant dominorum fallere dextras,
Atq; in parte putant Laudis famęq; perennis.
Lydius ut pastor, cui regni sceptrâ superbi
Candaulis pro cæde dedit regina mariti
Auso immane nefas domini incestare cubile.
Scilicet exleges sunt reges atq; tyranni,
Queis liceant, ea quę libeant, quos fœdera rara,
Contineant fastu tumidos, ubi splendida bilis
Urgeat, & tragicum semper quibus illud in ore est.
Si uiolanda fides, si ius æquũq; tyranno,
Imperiũ id solum regniq; libidine fas est,
Cetera sed pietas erecta mente colenda est.
Euripidis uox dura, & castiganda flagello,
Qui quod in humanis scelus est capitale nefasq;
Donauit, stimulos seuis acuitq; tyrannis
Impius ad cædes, uastandãq; regna, cruentas.
Seruierit scenę licet, ac personę alienę.
Digna Perilleo uox quę reboaret in ære.

Longè erat æquior is populus, qui fœdera bello
Punica dissecuit. sidonia mœnia Byrse
Aggressus æquare solo, ne perfida gentes
Terrarum, exemplo turpi dextrãmq; fidemq;
Castãmq; purãmq; deam temerare doceret.
Ad reges redeo, quos inter iura deorum
Rara tenent, nullusq; metus, non relligio ulla.
Nulla fides regni socijs, ait Accius. an non

Thebarum campi maduerunt sanguine fratrum?
Germanum, quod pacta prior composita fefellit
Alter: nec regni solium concederet ultro?
Atq; rudimenta hæc eadem & cunabula muros
Romanos fratrum tetro aspersere cruore.
Rupta fides socerum à genero seuulsit, & ambos
Funesta inter se commisit Marte furentes.
Hoc superat scelus omne, quod turpis adultera tædas
Funestet, uel zelotypa atra aconita marito
Miscat, aut pretio, alterius uel mota cuculi
Concubitu, aut odio concepto agitata mariti.
Tyndaris ABgisihi uesano impulsa furore
Atriden Troia reducem incautumq; securi
Excepit, quid non patrat uita libidinis astu
Fœmina? & in uenerem rabiens uesica furentis?
Et quinquaginta infecerunt nocte penates
Cæde maritali furijs stimulantibus una
Belides: hinc iustas pertusa ad dolia pœnas
Persoluunt, dextraeq; data irrita fœdera pendunt.

Temporibus nostris ualeant procul ista remota.
Perfidie nusquam desunt exempla, profana
Nomina si spectes, & relligiosa, quid usquam
Repperias fidum? quin si te à Gadibus, usque ad
Aethiopum terras uertas, carbone notabis
Immensam scelerum messem fideiq; sinistra.
Pro dulci sponde, præsto est tibi noxa, sodali:

Te præbeto uadem, quid tum? uadimonia Balbus
Deseret, & linquet uadis in ceruice securim.
Nunc quis erit Pylades mihi quem monstrabis Orestes?
Sponte sua Siculi aut qui dira metalla tyranni,
Pro capite adsciti non detrectabit amici?
AEMONIUMUE ducem præstantem iura sodali:
Quisue Menœtiadeu, fortem qui pectore & armis
Hectora SIGÆIS reuocarit in æquora campis?

Illâ fides prisca adeo celebrata poëtis
Et cantata bonis scriptoribus historiarum
Desertis terris cœlestia regna petiuit.
Ergo pacta fide, simul & promissa tenaci
Sunt seruanda. mala omnia sint sine fraude dolôq;
Nec ui facta. atqui, si quod promisit ob aurum
Vir sapiens, prædamq; nimis uenetur auare,
Turpe foret, uel si graue sit uel inuutile, dextram
Cui dederis, ueluti quo se iugulauerit, ensem
Promissum tradas non præmeditatus amico,
Pulchrum est hic uiolare fidem. aut si qua impia prudēs
Iuraris, furtum, aut cædem, fallenda fides est.
Fulmine castigant commissa piacula diuûm
Numina, & omne nefas, furiarum agitantq; flagellis.

Credita Crispino est non parua pecunia, puri
Scilicet argenti, bis mille auriq; talenta.
Depositum repetit fœtenti Lentulus ore,
Inferat ut patriæ bellum, reddetne talenta

Credi-

Credita Crispinus non, nam auferet ipse nocenda
Materiam patriæ, quantum datur, ergo ita fiunt
Turpia, temporibus cōmutata utilitate,
Rebus honesta suis eadem, & laudanda proinde.

Sunt & in aduersis, quos sæua pericla procellis
Ventosos urgent dextram, quos iusq; cerebro
Iurandum insanos uiolare: hos & tamen æquus
Absoluit prætor barbatulus & grauis hasta.
Regulus ad cædem exquisitâq; fata reuerti
Maluit intrepidus Pœnos & fortis ad hostem
Actutum Tyrium, fidei quàm ut iura senator
Sacra profanaret salua periurus in urbe.
Vidit enim, imperij quid rebus inutile magni,
Quidq; sibi, famæq; decus spectauit honestum.

Vtile natura expetimus, quotquot sumus: omnes
Hunc petimûsq; scopum, huc collimamusq; sagittas.
Vtile repperias in solo, quod sit honestum.

Quorundam in uitium at cadimus cōmune sophorū,
Qui diuos fulcire pedes ex uellere lanæ
Rentur, & irasci nunquàm, neq; crimina iustis
Supplicijs punire, sed ut Marpesia cœlis
Saxa sedere suis, neq; despectare, iacentes
Nectare perfusos totos à uertice, terras.
Ira licet diuûm procedat lenta furorq;
Tardior, at pœna multo grauiore fatigant
Omne nefas, Rhadamanteam mittuntq; sub urnam.

Despicit.

Despicit ex alto diuina potentia cœlo,
Supplicia intentans, qui fœdera sancta fidemq;
Sublimem pinnis ausit uiolare decoris.
Ergo hanc audaces, moneo colitote Gigantes

1549. SATYRA SEPTIMA.

Quin Pelusiaci fugiamus ad ostia Nili,
Aut matutini carpunt ubi uellera Seres,
Musarum studijs & Appollinis arce relictâ:
Nam quid agas demens, tenuis si gratia nullo
Cum fructu, Herculeo ingratis sudore peribit:
Ipsam humeris pubem portes licet, otia dentur
Nulla uel à magnis mugitibus, atq; diurnis
Ad rauim clamoribus, ut tu Euristhea durum
Commoueas: pulsa digito, uel scœuius equo
Voce tona, uel subde minas, ni reddere bardus
Curet pensa puer, dira infortunia tristi
Et ferulam, scytalenq; acrem uentura, rudentem
A laso boue protinus ad migratur asellum.

Multis hoc uitium est patribus subúsq; Batauis
Innatum, qui infœlices demittere sudant
In campum ad cursus, asinos ceruice rebelles,
Frœna recusantes, nec qui plus uerbera curent,
Imperiũm ue gubernantis, quàm si lapidem quis
Aut undam feriat nequit quàm cor malè sanus:
Cum prius excussam ingenium bene oporteat, utrum

Quid

Quid saliat puero Arcadico sub pectore laeo, an
Musarum studijs sit inutile. nemo Minerua
Inuita quidquam tentet foeliciter: ut si
Indocilem ad saltum cupias formare camelum,
Stipitem & humanas doceas disperdere uoces,
Dicant te insanire homines, dignum & biberes què
Elleborum Anticyris, & purgarere meraco.
Fingitur è buxo non rectè qualibet Hermes.
Admoueas studijs tales, cedat labor omnis
Improbis his solis tuus, & calcaria subde.
Quod datur, ut cramben recoquas subin acer eandem,
Efficias nihilo plus, quàm si incudibus excors
Verba inculcaris brutis: tibi nonne minerual
Ter geminum iusta ratione exoluere tales
Deberent? ac præterea persoluere grates?
Hac malè cum reputent fatuorum corda parentum,
Quo genio, quibus aut furijs agitantur, ut ausint
Soluere commoniti tibi respondere, bonarum
Ecquid perdidicit Musarum? nonne tot annos
Sub ferula fuit ecce tua? & triuisse probaris
Æsopum? qua merce domum contendit onustus?
Discere nil ualuit fungus, præstare laborem
Possum equidè, ingenium ad nutum impartire negatum est.
Littus ara, & sulcos infindito uomere, idemq;
Verte iterumq; iterumq;, & inanem haurito laborem,
Sudanti merces, quamuis sterile est solum opusq;.

Debetur:

Debetur: neq; enim ora boui, uel aratra caballo
Constringas, neruis sudanti & robore toto,
Quamuis fortis equus conatum lusit inanem.

Trade cui ingenium fœlix, studiijq; coacti
Haud quaquam, ingeniumq; tenax, ceræue lutœue
Adsimile, ut capiat quancunq; impresseris artem.
Principio nullus desit labor, inde disertum
Vel Cicerone magis scitus præceptor ad unguem
Formabit, mollis iuuet ut natura docentem.

Ergo superuacuas remoue Malchine querelas,
Nescis quid ualeat natura, & quantula præbent
Momentum præcepta. etenim cum prænitet omni
Illa arti, ut quæ sit uite domina atq; magistra,
Duxq; adeo, contra naturam talia nasci
Ingenia obscurum nulli est, quæ corde stupenti
AEduntur, ueluti brutorum monstra animantum
Prodigiosa. an non solo hoc, quod mente capaci
Gignimur, à brutis disiamus? mente capaci
Quæ careant, quidnam ergo sibi tua murmura poscunt,
Omnibus in truijs & notas sparsa per urbes?

Psi-tacus auditas discit de promere uoces
Humanas rabie uentris latrantis adactus.
Mane salutatum dominam asilit, impiger ultro
Exposcit potum clarè, pulstemq; cibumq;:
Quod docuit uenter, uoxq; inculcauit herilis
Pectore seponit, retinetq; fideliter alto.

Χαίρε cauum prædura fames erocitare coegit
Coruorum gentem, docuit picamq; loquacem
Certa uoce salutare, atq; imitari er ora
Natura renegata, homini sed propria soli.
Vrsus & ad cantus citharæ, fortisq; caballus
Bello natus in extremas insurgere plantas
Suescit, & ad numeros choreas ductare tubarum.
Deniq; quantumuis stupeat pecus, & malè pectus
Palpitet, ad quæuis fingas imitanda fidelis,
Mansuescétq; usu, docile & tractabile fiet.
Montano gnatum formandum Becceselenus
Saturni podex, uacuum capit absq; cerebro
Tradiderat: binos simul alpha & beta per annos
Inseuisset, ut ad stiuan multo aptior, atq; ad
Delicias Musarum esset Cephphus Larus, anno
Vt demum decimo uix uerba sonare Latina
Verba Tarentinis cœpit rudibúsq; Sicanis,
Damnabat studium doctoris Becceselenus,
Non stupidi uitium ingenij reputans, in har anam
Extemplo longè in peiorem abduxit asellum
Cumanum, bipedem fungúm; auremq; Bat auam,
Blennus homo uinum eructans noctesq; diesq;.
Hæc sunt quæ pensant pro sedulitate parentes
Præmia limphati, & crassa caligine cæci.

Praxilles zeno Pupillum audiuerat olim
Orbilium, dederátq; operam non prorsus inanem

Plagoso, bonus ingenio, bonus indole, donec
Imperio illius rigido pareret, ut autem
Post simul effectus plenis maturior annis
Sacrificus, capitiq; simul consuescere Gallis
Insulsis, tantum sapientibus omnibus horis,
Quantum beta, meis quæ nascitur insipida hirtis.
Qui caperent, aut quæta Bagas, quæta aut Terebinthus
Hic, de quo dixi, Praxilles simius exlex
Continuare dies totos occæpit & horas
Potando ualidus nocturnas: ludere talis
Strenuus, & mores cynicus præstare caninos:
In cineres patriosq; focos (spectacula puellis)
Meiere putidulus, malè olentia stercora gypsum
Ducere parietibus, digitis appinsere cuius
Auriculas bucca diducta, & iurgia senis
Dira ciere modis, pugnas, & prælia cruda.
Tum spirare cauis mendacia follibus audax
(Turpe id sacrificio) capitalia spargere uanus
Crimina in Orbilium sine fronte & pectore scurra.
Per iugulum reuocare eadem prostratus humi sus.
Nullum inerat dentale homini: ergo urgere rapinis
Audebat præceptorem, atq; inceßere furtis.
Mens praua atq; animus faciesq; cadaueris instar
Eset ut ex imis si excitus adusq; sepulchris,
Pallida deformi macie rarisq; capillis.
Quinctiã charos exclusus sæpe parentes

Infestare

Infestare, nec irati trepidare tonantis
Fulmina, qui mulctat diris immania poenis,
Impia iugeribus Tityi pendenda, rotisq;
Ixionis. num par crimen leue credere quenquam,
Damna dedisse illi, uitam ex quo acceperis? & cui
Quod sapias referas acceptum? dum superat lux?
Grande nefas, dignum corio bouis & maris alto.

Maxmini Caligæ piscis magniq; maliq;
Nulliusq; nepos AEgyptia clemmatis, annos
Vt quinos studijs operam nauasset inanem,
(A teneris, pupis, cultu mage quàm Musarum
Gaudebat uiuis) nunquàm bene pensa Cratino
Reddiderat: simulac tandem dulcedine captus
Pieridum, de se meliorem ostenderet ipsi
Spem præceptoris, studijs qui semper iniquus
Maxminus fuerat totus cutis arida & ossa
Atq; strigosus equus, Mycones caput, ilicet ipsum
(Turpe) per inuidiam, testantem magna nepotem
Numina submouit studijs, ratus esse Cratini
A se patratum, quod cordi animoq; doleret,
Cum tantum messi decederet: haud reputabat
In caput authoris præuè consulta relabi.
Nonne corymbi fero uulgò exagitamur iacho,
Quod propter uilem, præter mala præmia, nummū
Hostiles inimicitias & triste duellum
Suscipimus? quare perit omnis temporis acti

Gratia? quid mirum? stulti insanimus, honesti
Et turpis ratio nulla, aut discrimina constant.
Ecce stipem exiguam poscit nummumq; Palemon
E more, & patria pro consuetudine de me
Ponendam: exclamo valeat mendicus agaso
Cui nuper drachmam rescripsi, grande mineral.
Et serro, utriusq; meis subpalpor, at ipse
sum tibi Suffenus, solus uideor sapere & mi
Nasutus, tantum nolo numerare trimestri
Pro mercede tibi, quantum uox unius horæ
Momenti faciat spatium mea. ita hac licet in re
Et recti ratio menti & natura repugnet
Iudicio nostro: prudensq; sciensq; laboro
Affectus diuersa sequi tamen: euge poëta.

Turpiter hic fateor me noxam admittere, si nec
Naturæ egredier, cum peccet filius in me
Aut præceptorem, tum impingi uerbera nolo.
Nec tamen admitto medicum Podalirion. ecce
Inflixit nostro uerber plagasq; Palemon
Plagosus Baso, cui ceu canis. Appula linguam
Exertam sticiens à tergo obiecerat: tergo
Non una dignus cruce erat mens. attamen hic plus
Me rapuit storge præpostera, quam rationis
Regula, nam stultis, indulsi affectibus, odi
Doctorem, exprobrans humilem sortemq; malignam
Emoni studiis gnatum. quid multa? rudenti

Affixi & scalmis, proretam aliquando parenti.

Outinam Alcida lata mihi seria fronte
Argenti, & medico creperet grauis urceus horto,
Canicièsq; simul capiti mentoq; senili
Floreret, curanda forent mihi limina ne quid
Craſorum, flocciq; adeo pendenda canina
Litera, nominibus medio ſpectanda theatro
Plebs ingrata ſuo ſtareſ depiſta colore.
Ecquod Cauſaſij Heniochi probrum: ecquod Amyclis
Dedecus in tacitis par: mendicabula quam quod,
Vt bene formaris gnatos, opprobria mille
Lædorias totidem referant: ut Pumilus olim
Theſtes fecit: cuius duo pignora poſtquam
Imbuerat celebrer nulla mercede Palæmon,
In formatorem planis conuitia cœpit
Follibus in triuijs ſpirare ingentia monſtrum,
Fur idem, & furti celator, peſtus & altum
Deformis gibbo dorſum porcellus Acarnan:
Quem Xantiſſa ſubin coniunx reptare Cacum cen
Infamem furto pedibus conſuevit, & atra
Contuſum pugnis duris includere corte.

Deterius non paulo eſt ac deformius illud,
Omnes cum cupiant noſſe, atqui ubi iam ſtudiorum
Emenſi curſus cedunt, ludumq; relinquunt,
Vt canis è Nilo, poti fugiuntq; ſalute
Iudicia, extremum pretium diſſoluere nolunt

Pleriq̄, aut agrè, quæcis sancta peritia legum
Terrorem incutit, impellitue notæ metus aut quos:
Cum tria causidicus pro charo ferret amico
Verba foro uixdum gratis, nisi splendeat aurum.
Prolatum è Loculis præsens, quantum bonus anno
Formator toto non demetit in triuiali
Quantumuis fame rugiat os & uenter, arana.
Ut taceam, quod non secum fastidia proni
Expendant, eadem ut iugulet repetita docentes
Brassica, non curas, nec olea, grauesq̄; legenti
Pedores, olido quibus inficiuntur ouili.

Dic sodes, Macco crepidam si sutor iniquo
Venderet, aut mercem uenalem quamlibet ære,
Et fugeret Maccus nondum pretio resolutio
Impostor, dignus quo supplicio foret: inquis
Ius & iudicium sunt: furti reus, atq̄;
Arguitur fraudis prauæ. mercede docentem
At qui defraudet, minus est fur, quàm ille celebris?
Quid mihi respondes? non arbitror: amplius immo
Hoc, quo Palladiæ Persarum Arabūq̄; talenta
Exuperant merces, animi quo corpora claræ
Nobilitate sua uincunt mortalia dotes.
Ergo lege pari multandos iure fateris.

Est hominū fatuū quoddā genus, hoc mage qui sunt
Et satyra digni, & morsu dentalis, eò quod
Iudicij sani filo normaq̄; carentes

Sectentur suasus aliorum, & splendida uerba
 Qui extenuant præceptoris nomenq; decusq;
 Et famam & plausus uiolant, mendacia mille
 Mille artes commentando uehemente parentes
 Impete eò inducunt blittos, ne chara relinquunt
 Pignora doctori, spirat noua dogmata: carne
 Porcina, atq; atris uescuntur panibus: idem
 Non donat puero uictori crustula: porro
 Luditur hic crabro: nihil illic discitur: isthic
 Pusto membra tener tabulatis podice nudo
 Seditat infœlix, aut non deducit in altos
 Præceptor montes pubem, ne calceus, aut ne
 Rumpantur tunica præsens cauturus ocellis.
 Hoc uescum, hoc dulce est nimium: sapit hic olus omne
 Allia serpillio & cepis graue olentia multis.
 Creditur in numerum, à blætis crassisq; Batauis.
 Qui nihil expendunt sincerus amicus an hostis
 Detulit hæc, uerum is magnum quia nomen in urbe
 Obtinet, è quercu, aut antro ceu dicta Sibylla
 Creduntur, quod delator sit uertice raso,
 Et capite obstipo numen terrestre popello.

Mallardum ad cœnam prædulces inter amicos
 Linguacem immodicè ac mordacem, at cætera surdum,
 Exceptit rhetor Fuscus. simulatq; meracum
 Sensit in ima læui præcordia serpere lapsu,
 Elinguis nuper cynicus carbone disertus

Cuncta notare atro nullo discrimine coepit.
Illius in crepidas, huius caput haud bene rasius.
Inq; togam nimium lauta ferrugine pexam.
In summa, ad mensas promisit multa secundas
Se fore pergratum Fusco, neq; munus amici
Passurum frustra positum in se. ergo ille ubi iam mox
Rettulit in patriam uestigia, seuus amicum
Et bene demeritum de se traduxit ubiq;
Immemor hospitij, iuris, mensaq; iouisq;
Perpulit è crassa permultos plebe iuuentam
Extemplo ad patrios præceps reuocare penates.

Sed tamen ut Zeno Praxilles, Becceselenus,
Mallardus caueant, & turba ingrata parentum,
Ne dicas quondam diuine inscitia legis
Incutiat poenas ipsis: Rhadamanthus ahenis
Castigat loris ingrata, & uerbere seuo
Insonat Alecto, ac putei conduntur in imo
Sub folio Ditis, barathriq; uoragine cæci.
Terra parens nullum magis execrabile monstrum
Ingrato, non Centauros, Scyllasue triformes
Produxit, quem dii, manesq; odere profundi
Typhonem peius tristiciq; odere Megera.

1550. SATYRA OCTAVA.

Exprimat in tabula ridentem pictor Appellas
Cyprin, & exurgat sutor tellure parente,

Aut satus anguinis portentum dentibus, is quæ
Prædulcem illius gaudet reprehendere cestum,
Nonne Canobicus hunc dicas disperdat Ostris
Et iubeas ultra crepidam decoctâq; terga
Non sapere & formas: aut restim carpere tristem
Intolerabilius nihil est, si sus malus aut bos
Parrhasius uirgam censuris uindictet, atque
Audeat emeritis præfigere uatibus atrum
Carbonem, sine nari acri, sine pectore falso,
Nil non conuellens, nemo faciat satis & cui.

Est hominum quoddam genus insanabile succo
Ellebori, cæca carpendi peste laborans
Vrendiq; notas demente libidine scriptis
Authorum, iecur insanum queis pruriat, & quos
Laudati studij nimis inflat opinio de se,
Audaces meditari aliquid feliciter hand snt.
Hos decus ad famæ cum subdat calcar inanis
Gloria, cura subit nomen durable pudendis
Artibus una parare: uelut delubra Dianæ
Qui magnæ audebat Vulcano excindere, summo
Inuito Ioue contempta Nemest furiisq;.

Scribit hic en sat yram mordacem liber aceto,
Nec parcit cuiquàm, mutato nomine, ut est lex.
Est aliquis uitii malè conscius, ut puta adulter,
Fur malus, aut mediam grassator nocte per urbem
Lurco, aut indulget, qui clarum ad mane falerno.

Cum calidum atq; faces subdat parasitus obustas.

Multo suavius hoc, visu & maiore uehendum,
Grande sopnos quoties ebullit pectore Momus,
Momus apud superos notus probè & infera Ditis
Concaua, bucca cui scabie atq; tumentibus udis
Verrucis horret deformis, obustaq; naso
Nodoso, nulli qui se putet esse secundum,
Ardelio magnus. quid enim: nasutus henorches
Cum legit editam opus rarum, quod olere lucernam
Posit Aristophanis, puteumq; oleumq; Cleantis,
Se componit (ut est, & uult audire libenter
Persius alter, homo bellus, gurgèsq; meraci.)
Ut nomen præstet uel re, quod dicitur, infit
Schemata in antithesi suspendere, carmina sensum
In quem torqueri possent, quæ allusio lenam
In partem rapiet, studiose expendit ad unguem.
Præterit hunc uersus uix è tot millibus unus,
Rite decussatum quin margine sentiat unguem
Pollicis, aut seuo percat crudele neruto.
Quid Momus censor inisi quod cornicula plamis
Venerit sese, quanta est, à calcibus imis,
Mularum uolucrum, capitix uel adusq; supremum.
Non sapit hoc sanum: re ipsa discedere parteis
Arguit in leuis: secus & uariantia prodit.
Quidnam igitur faciam: narrabimus ordine eodem,
Atq; illis eadem: quos uel sectaris, & ante

Multo

Molto eadē cecinere, operam sterilem, atq; laborem
Ridiculum sumas? quid? si quid uerius, atq;
splendidius cudas? interstinctumq; figuris?
(Proposita in medio est sua cuiq; gloria palma)
Ergōne Cirrhæa tu defraudabere lauro?
Atq; adeo non est, qui scriptor tractat eandem
Materiam, uariet quin ulla in parte uel addat,
Aut aliquid demat, que cunctis iusta facultas.
Quod Patris incidit Pentheus uincta Lyzi,
Dicitur Eumenidum stimulis agitatus & æstro
Vertisse in sese uiolati numinis iram.
Is quas non furias, quas non is Erinnyes in se
Aduocet, eloquium, & princeps facundia Tullii
Cui putet sordetq; in eo ingentosus haberi &
Carpendo studeat: quod dictio pura boatum
In tragicum nusquam aburgat, spiratq; Sophocleus:
Est cui ridiculus nimis est orator, & alter
Plus grauitatis in hoc, aut plus desiderat artis.
Nec suus Andino Bauus, neq; Mæuus usquam
Vergilio, rabidumq; canum turba emula uati
Defuit, ut magno non mastix acris Homero
Zoilus, idem aspro qui exercuit ore Platonem.
Et Phœbo diuinus inest furor atq; flagellum.
Zoilus effrenem ob linguam sublimis in alto
Persoluit pœnas scopulo dentemq; petulcum,
Rhetoricus canis, ut quondam de rupe Prometheus,

Heu male foelici suspensus ab arbore cessit.
Ledere cum cuperet, nulla ratione ualebat,
Ridiculus, iuxta & fame uerbero perditus, annos
Cum plus mille suo monumento aluisset Homerus,
Rhetoras innumeros, multo excellentior illo
(Ipse ferebat uti) uentrem saturare nequibat
Arte sua ipse suum, uel fortiter esurientem.

Tale hominū hoc genus est, de quo loquor, abdita cū sit
Musica, delectat nullum, simulatq; canorum
Cygneūq; melos tentent modularier, aha
Rancidulum strident balbo de pectore carmen.
Indice proiecto monstrantur in urbibus, ὄντο
ἴσιν ἐκείνοι, qui cornicum lumina figunt.

Porro in praeceptis per magna licentia uulgo est.
In primis Momo, qui, quanto ego doctius ista, &
Scripsissem melius: saperdas ista, ait, aspras
Et scambros poscunt, thus intortōsq; cuculos:
Maximè ubi ambusta spirat de nare falernum
Emuncta, inuersoq; crepant in pollice masti.

Mittatur Momus, pubem qui formet ad unguem
Vnus, & instituat doctas Helicone sorores.
Hunc tolerat nemo, cui in totum abolere poēma
Mens stat Mantoum facundāq; pectora Liui:
Quod conatum aliquando ferunt patrare Neronem.
Quare id ne fieret, liquere cubilia dirae
Inferae, & ultrices umbræ sumpsere cruenta

Supplicia, immissa à Phœbo castâq; Minerua,
Destolido ac sternace Mida, qui clara boatu
Terribili infrendens totum conterruit orbem.
Tempora nostra, quibus permagna licentia bardis
Hemionis, humileis multos, ut Becceselenos
Nouere insulsos, crassis qui affectibus ausi
Indulgere suis, aliorum albore lapillos
Conspicuos atro damnant carbone, perinde
Ac si ab ijs totus penderet naufragus orbis.
Dic mihi iudicium emunctum, ecquod Becceselene
Iudicium de me nostrisq; laboribus? ecquod?
Ille uehit: contra hic infesto exhibilat ore.
At mihi dic, tuus est quis amabo calculus? audi,
Vnus amicorum es, quid dissimulare necesse est?
O utinam magno in numerum exemplaria possem
Omnia presenti & mercarier ære, foret mi
Consilium dare Mulcibero, & delere camino.
Quid meruere mali non noxia pignora? si quid
Peccatum est, quin tu ius iudiciumq; libellis
Intentas? fateor uerum, haud intelligo: quare
Cum tria cola mihi uix sint perlecta, magistris
Credimus hirsutis frontem intonsisq; capillos,
Qui conuiuuarum cum multo ad pocula plausu
Perfusi nuper sic narrauere Lyæo.
Tu mihi dic sodes, si quis reus actus, in imum
Iudice te missus barathrum descendat, & idem

Indicta causa præceptis ageretur in altum
 Damnatuſ capitis, teſtatuſ numen Olympi
 Inſœlix tignum: uel ſi ſis arbiter, inter
 Actorem atq; reum, dirimas quo iurgia, ſi non
 Cognita cauſa tibi prorsuſ foret, atq; ſecares
 Controuerſa, mihi dic obſecro, quiſ fatuuſ te,
 Iudiciuſq; haſtãq; tuam dignam ære Perilli
 Aut teſtiſ ferret: leuiuſ peccarier hac re
 Cenſenduſ: imò etiam grauiuſ, quod numine diuũ
 Lebetridum, irrepant propiora pericula, laſo.
 Ad ſummum ſapiens præſtantem hunc iudicat, æ qua
 Mente uirum, per ſe, & qui citra rite magiſtrum
 Perſpiciat cauſas rerum, finẽſq; bonorum.
 Proximuſ inde Loco eſt ponenduſ iure ſecundo,
 Qui nihil inueniat per ſe, ſed recta monenti
 Pareat: aſt qui nec ſapiat, neq; præbeat aures,
 Rebuſ in humaniſ, iſ prorsuſ inutiliſ eſt uir.
 Contra inſtultitiã eſt: minus iſ nam ſtultuſ habetur,
 Cui nihil in mentem ueniat, quã qui approbat ipſum,
 Quod ſtultic alteriuſ cadit in præcordia dictum,
 Vel factum, & bucca fatuẽ aſſentiuſ hiulca.
 At qui multa ſuo pluteum redolentiã caſum
 Ingenio cudit, ſumma eſt ponenduſ in arce.
 Proximuſ huic ille eſt, qui rerum haud lectuſ iniquuſ
 Scripta pharetratum trutinat ſpirantiã phœbum
 Iudicio exacto. uerum huic quid feceris: unguẽiſ

Qui neq; subrodant praeclara mente seniores,
Nec uult iudicio alterius parere salubri?
Adde, nec authorum dignatur non modo factus
Inspicere, insipidus beta farua magis, uerum
De nondum uisis audet proferre lapillos
Immites, & cappa atrum demittere in urnam.

Certamen rarum est, pariter laudabile Musis,
Quod nulli inuideat, sed calcas subdat honestos
Virtutum ad numeros, laudumq; arrepta cupido.
Quod si quis studiis demat uesanus honestis,
Otia corrumpent sanas & inertia mentes.
Hinc nihil inuidia, nulla obrectatio famae, aut
Liuor Cerbereis non nuper obortus ab undis,
Sed bene desudat summo super addere nisi
Inuentis aliorum aliquid, quod publicitus sit
Vtile, quod laudem secum trahat usq; perennem.
Hoc primam extimulat post alpha & beta iuuentam,
Urget & ad palmam facundos rhetoras acreis
Crudo in Marte uiros uirtutum ad praemia laeta
Suscitat: in summa, sine quo intepet amula uirtus.

Hoc ego me memini primaeuo flore iuuentae
Quinteriū, multosq; alios superare sodales.
Hiis iisdem rursus uictum me, & porrigere herbam.

Ne faciam longum, & redeat stylus, excidit unde,
Temporibus nostris his cum cariota uetustas
Ingeniis cedat, nullo contra optima saeculo

Seu ijt inuidia & maior, pluresq; Theones:
Inuidia, ignis uti, non ima, sed ardua semper,
Atq; Iouis petit alta palatia. pignora Terre
Hanc nunquam metuunt, cur uita quietior est: &
Mollior, ut degant Milesia tempora fama
Irrita. seruire est, obiectam quamlibet offam, ac
Quodlibet os cynicis immittere dentibus, ut sic
Prostituunt frontem, recto discrimine honesti
Et turpis posito. qui opprobria latrat amara, est
Dignus, qui timeat barathrum, putealq; Lybonis.
Sic Cynofargos eat, quantumuis nobilis ille
Esse uolet, Terræue satus, fraterq; Gigantum,
Atq; is, qui in claros authorum ludere gestit
Elucubratos tum cura tum arte labores,
Putribus à populo meruit lapidariet ouis.

F I N I S.

LAMBERTI HOR- TENSII EPITHALA-

miorum Libellus.

CVm deus eterno sociaret foedere cuncta
Axē sub æthereo, quæ sunt animantia, lege
Perpetua iussit diffundere semina, terras
Complerent uacuas cœlūmq; lacūsq; profundos,
Tunc hominem extræmum diuino semine ab atræ
Finxit humo, iussitq; in humum post fata redire.
Quæ fecit bonus ut uidit bona cuncta Prometheus,
Vnum displicuit, sine coniuge uiuere solum.
Efficiamus, ait, similem sociamq; iugalem,
Vt sobolem longum foecunda prole propaget.
Hactenus æterna id seruarunt lege per orbem,
Hoc proauī nostriq; atauī nostriq; parentes.
Omnes comuni hoc naturæ foedere nasci
Omnipotens iussit, neq; rerum hic uertitur Ordo.
Ecce diu nucibus iussisti sponse relictis,
Ducta est sponsa domum soboli puerisq; creandis,
Tu quoq; nunc operam dabis ut stirps pulchra supersit,
Quæ genus innumeros uestrum propaget in annos.
Deiopæa tibi parta est formosa, neq; ista
Nata Gigantæo de semine, blanda iuuentæ

Flore uirens, prudens, proba, tum spectata pudore.
Ore uerecundo Pandoram, in quam sua dona
Numina certatim pulcherrima magna tulere.
Huc accedit item dos ampla, pecunia grandis,
Que bona summa putant homines sortemq; beatam:
Corripies mediam non tantum hanc corpore, toto
Pectore quinetiam, nam animi pars dimidium ipsa est.
Sibus ista meis sublata est foemina dixit
Primus homo, & nostra caro sumpta ex carne, uirago
Vnde uocata fuit. hanc nullus amicus, amorq;
Nullius, affinis nullus, certamina nulla
Segreget abs te unquam, nisi mors, quae linea uita est.
Hanc propter relinquet homo matremq; patremq;
Coniugi adhaerescet: sic est deus ore loquutus.
Ipsa dolore tibi producit pignora partu.
At tu sudabis tu, scindes uomere terram,
Semina tu mandabis humo, tu occabis, & idem
Mox letas segetes proscindes falce colonus.
Haec est, quam scriptura canit crux dura cubili
Coniugioq; theroq; sacro tædeq; iugali.
Tu quoq; ut in pectus surgas fac sponse paternum
Vtq; renata in te patris sapientia crescat.
Vt quondam magnumq; uirum respub. cernat.
Nomina maiorum quod si obscuraueris, illud
Et decus & laus est & gloria summa parentum.
Sit praecor hic foelix faustusq; bonusq; hymeneus,

sit sine

Sit sine lite thorus, multos duretq; per annos,
Diuite prole beet rerum dator atq; bonorum.

I I.

Qvod legis huc missum carmē tibi spōse, hymenēū
Gratatur, thalamis omnia fertq; tuis.

Hoc magnum est, paritq; tibi exoptabile, faustis *per /*
Auspiciis coeant fœdera coniugii.

Scilicet hoc uite prudens genus eligis, æuo,
Vitas, quæ in uiridi ferre iuuenta solet.

Deligit hic sacrum lauta otia, pinguia captans
Fercula, prætextu religionis homo.

Et præfert se alijs, ut equis qui præuolat albis
Omne hominum in terris celsus honore genus.

Rursum alijs cristas tollunt de cælibe uita,
Ut qui præ cunctis præmia magna ferant.

Si reputes contra authorem tempusq; locumq;
Tæda ubi, connubij sit quoq; iuncta fides.

Ilicet inuenies postquam deus omnia uerbo
Condidit, uxorem concopulasse uiro.

Non bona res solum esse hominem, deus optimus inquit
Suprà infrâq; polum cum bona cuncta forent.

Ergo relinquet homo fratres matremq; patremq;
Seruet ut uxori religionis fidem,

Quam nisi pallida mors, non ulla pericula rumpent.

Quare quo uiuas suauiter atq; piè.

Hæc tu cum sponsa præcepta salubria condas
Pectoribus, uotis utile credo fore id.
Idem animus, mens una siet, sententia concors,
Quod cupit hic toto pectore & alter amet.
Si leuis aspires rixæ commota procella
Maturè hanc blandus sedet ab ore sonus.
Sed nihil æque animos iungit, iunctosq; reuincit,
Ac cræbi amplexus, oscula cræbra uelut.
Et firmat seruâtq; thorum si paruus in aula
Luserit intra annum, qui ferat ore patrem.
Quid tibi fœlici poterat natura dedisse
Præterquam dederit, si modo nosse uelis.
Ægregiam forma sponsam roburq; uirile,
Diuitias & opes, integra membra simul.
Et genus, & dulces inter quos uiuis amicos,
Nunc iuuenem uxorem persimilemq; deæ.
Ætatis flore in uiridi, tum corpore toto
Præstantem. fœlix, si tua pensa uides.
Hactenus æquales inter luisse sat esto.
Deinceps sparge nuces, linque marite nuces.
Maturum induito ingenium, tua sponsa maritum
Te faciet, faciet te quôq; prole patrem.
Hæc si animo reputes & uoluas pectore toto,
Et uiues fœlix, rarus eritq; dolor.

I I I.

Sparge marite nuces olim Iuuanne Catullus

Dixit

Dixit iis, quæ est sponsa petenda noua.
Hoc cecinitq; tibi, tibi enim noua ducitur uxor,
Vxor amanti pulchra puella suo.
Ludere enim licuit, præsens dum pertulit ætas,
Coniugium grauius postulat hocce iugum.
Scilicet id iussit magni fabricator Olympi,
Cum daret imparibus fœdera sancta thoris:
Pane tuo in duro semper uescere labore,
Tu sobolem paries non bene nata tuam.
Ergo scopum ut teneas tædarum, hunc accipe finem,
Officiúmq; libens discite marite tuum.
Vt mater fiat coniunx tua, túq; maritus,
Vsq; laborato, sit licet illud onus.
Sit licet exiguus labor is, sed dulcis, in aula
Qui referat patrem, ut ludere possit Amor.
Coniugis assiduo percharæ amplexibus hærens
Progeniem extendas amplificèsq; tuam.
Hic finis semper, scopus hic tuus esto, nec inde
Quisquam diuellat, nec tuus ipse parens.
Mors nisi fœda tuum hoc, postræma & linea uitæ
Consiliu auertat discutiátq; tibi.
Nocte latent menda, est his nox aptissima rebus,
Sic dulcis ueniat uita trahenda tibi.
Sæpe solent rixæ iunctas bene rumpere mentes
Concede uxori, ut pax tibi tuta stet.
Has si condideris leges humane iugales,

Pectore iucunda est uita trahenda tibi.
 Nam celebre est dictum, cupias si ducere uitam
 Tranquillam, uxori cede datôq; tuæ.

I I I I.

Hunc bone sponse diem puris signato lapillis
 Qui illuxit foelix terq; quaterq; tibi.
 Lux tibi dulcis adest, patrio qua iure uirilis
 Te toga, quâq; uxor sponsa pudica rapit.
 Lufisti nucibus satis, has nunc sparge per ampla
 Atria, nam qui cum ludere detur, adest.
 Contigit ecce thori socia illibata iugalis,
 Haud sero, quamuis tardior illa, uenit.
 Hoc cumulata magis fortune dotibus amplis
 Parta tibi est, placidis moribus apta tuis.
 Forma uerecundas solita est laudare puellas,
 Ingenium simplex, uerba proterua minus,
 Dos grandis, census ditis patrimonia, amici,
 Stemma nec obscurum, sed mediocre tamen.
 Omnia, quam hæc dederit tibi fors bona diuite cornu
 Aspicias ut plena hæc tradideritq; manu.
 Id solum restat, monita ut tu hæc nostra capeffas,
 Pectore sincero quo bene cuncta geras.
 Quo bene concordi sine rixa secula mente
 Hanc ducas uitam funus adusq; rogi.
 Scilicet ut thalamo fiat satis, oscula figas,
 Amplexu cræbro, quod petit ipse thorus.
 Ut pulchra & magna foecundes prole puellam,

Conciliare animos & retinere solet.
Uxori uitium si uel quod inhaeserit, ipsum
Tollere si nequeas, pectore fertō bono.
Non temere erratum tenera te coniugis unum
Offendat leue, cur cuncta mouenda putes.
Non sapit hic tantum, quantum uir, sexus, abuti
Imperio noli, sed sua frēna dato.
Tempore conueniunt non omnia dicier omni,
Verum obseruanda est aptior hora tibi.
Cum furor & bilis descauit atra, monebis
Blandus ad obsequium & tum reuocare stude.
Tunc etiam ad dulcis Venerisq; redibis amores,
Abdatur molli grata palestra thoro.
Donec te hoc fateare iacens certamine uictum,
Et cedas herbam sponte uolensq; tua.
Hæc mea si obserues sponse o præcepta, futurum est
Haud pigeat monitis te paruissē meis.
Hæc tibi dum recino, charo recinóq; parenti,
Omnibus hæc cauto, queis hymenæo places.
Ista solent tenues etiam ditare penates,
Lis ueluti magnas uertere sueuit opes.
Basta da uxori, cum passere mille, Catulli
Sed moderare tamen, Lysimeles Amor est.

V.

HActenus es seui Mauortis castra sequutus,
Sunt noua sponse at nunc castra sequenda tibi,

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido,
Carminibus cecinit Naso poëta suis.
Nam meret, & gladios hastas & gestat uterq;,
Castra habet & pugnas, prælia uterq; ferit.
Tela Cupido gerit, pharetrâsq; leucsq; sagittas,
Conglomeratq; manus miles uterq; suas.
Tu qui uesani es Mauortis castra sequutus,
Disce quid interstet inter utrumq; genus.
Vulnera hoc infligit Martis leuiora cruenti,
Quæq; dolent animis corporibûsq; minus.
Si sapias, hæc Veneris, tu & Amoris castra sequeris,
E quibus eueniant nulla pericla tibi.
Prælia ut absument Martis, sic uiua Cupido
Arte sua semper corpora gignit iners.
Dulcia ne cessa cum uxore laceßere noctes
Prælia perpetuas, uiue ualeq; diu.

V I.

Hosce tibi thalamos congrator sponse iugales
Fœlices in eas auspiciisq; bonis.
Ipsa Venus, blandæ Charites, puer ipse Cupido,
Coniungat nodo pectora uestra graui.
Nactus es ex animo nympham, tu uiuere cum qua
Annos constituis, quos tibi fata dabunt.
Disce quibus tractes & ames rationibus istam,
Quatenus imperio pariat illa tuo.

Fœmina cum è cerebro non sit, neq; femore nata,

Sed cõsta media sumpta parentis Adæ.

Est ratio, coniunx ne sit caput ipsa mariti.

Nec pedibus rursus subiicienda solo.

Imperium studeat uerum moderari er omne,

Vt concors pectus inter utrũq; stat.

Basta da totidem, quot quondam Naso Corinna

Quæ placant rixas consiliantq; animos.

Ista iuuat teneras in lectis pugna puellas,

Quæ se dant uictas proditione sua.

Cetera quid referam, numerosa prole beatas

Se clamant, & amant hoc magis atq; uiros.

Si sapis ergo, operam dabis, ut tua sponsa quotannis

Te puero ditet, quo te adamare queat.

V I I.

GRator sponse diem hunc album luxisse tibi, quo

Abiicias fatuas tandem aliquando nuces.

Lingue nuces post hac dulces puerilibus annis,

Cum qua nunc ludas, Spartula parta tibi est.

Desere quæ dudum es Mauortis castra sequutus,

Sunt Veneris posthac castra sequenda tibi.

Vir mulierq; thoro coniuncti fœdere dulci,

Nomina militiæ danto Cupidineæ.

Hec sua castra etiam ponit, sua tela globosq;

Intensos arcus, praelia, scuta gerit.

Atq; etiam expugnat uariis assultibus arces,
 Delicatur scansor, dum petit alta ferox.
 Vulnera dat, quamuis minus hæc letalia, pugna
 Vincitur alteruter, lassula membra gerens.
Es, tamen ut monitus caueas, mihi sponse monendus,
 Vnum, ut longa manus conglomerare queas.
 Omnia parce simul pugna nimis acer in una
 Spicula proiicere, ut prælia post fugias.
 Ne tua quem de te uelut hostis, sponsa triumphum
 Mox agat, atq; fugam fortiter obiciat.
 Vincere foemina uult, & perpes grata puellis
 Pugna, mihi crede, est, sitq; cruenta licet.
 Hoc uti me nostri iuuenem docuere parentes
 Præceptum, accipito consultoq; boni.

VIII.

DA pia thura focis, uenit tibi sponse iugalis
 Ut patrem faciat te tua sponsa, thorus.
 Quem uelut immundum tu fac contemnere, nolis,
 Namq; patris sanctum est omnipotentis opus.
 Hic simul absoluit, quæ cœli machina uasti
 Continet, atq; aër, quæ mare, quæq; solum.
 Omnia cum ualde bona & admiranda placerent,
Vnum displicuit uiuere solum hominem.
 Non rectum est, inquit, quod homo sine compare solus
 Viuat, ei socia est cur facienda thori.

His mox

His mox præcepit fœcundo pignore terram
Complere, ut dirimat quos nisi frigida mors.
Christus item in Cana diua cum matre sacrauit,
Prodigio thalamos deficiente mero.
Deficiente mero lympham mutauit iaccho
Tristia cum letis miscuit ipse thoro.
Tristia succedunt lautis, ac dulcibus aspra,
Tu manibus quæres atq; labore cibum.
Illa fido at duro pariet tibi pignora partu,
Sudor id est ingens difficilisq; labor.
Ergo tuam tenero deinceps adamabis amore
Ut linquas matrem, deserat illa patrem.
Mutuus ut duret sine lite amor, oscula miti
Colloquio misce cræbra datôq; tue.
Hæc res, crede mihi, concordia fræna tenere
Et retinere animos inter utrumq; solet.
Viuitur hac sancte ratione, opulentiæ crescit,
Et crescunt magnæ, cum neq; credis, opes.
Viue, uale longum, uesterq; amor ardeat æuo,
Ingemina sponse basiæ mille tuæ.

I X.

Qvando tuis mensam genijs lectumq; parentes
Sacrabant, & pulchra tibi subtegmina Parcæ
Albaq; purpureo ducebant stamina fuso,
Lappie Pieridum mystes Lamberte sacrarum,

Vna sedens multos nitido simul è calathisco,
Ambrosiis Lachesi fusos depromere palmis
Leta uidebatur: certas ad singula metas
Pensa dabat, uel leta parum, uel dulcia prorsus,
Voluere precipiens. his plenos ducere fusos,
Contrà, aliis uixdum benè coeptum abrumpere filum,
Cum tandem roseo depromeret è calathisco,
Quem Lachesi pronò tradebat pollice fusum,
Hæc age foelici deducito stamina tractu,
Inquit, & aurato surgat subtegmine uellus.
Sponte sua procedat opus, sint aurea pensa,
Aureus & tumeat lanarum pondere fusus.
Nec temere incidas rumpantur tarda, sed agrè.
Hic Lambertus erit quondam mihi Lappius, hic qui
Pegaseum teneris carmen modulabitur annis
Cygneus Aonidum resonabit arundine cantus.
Ore sonos dulces dabit, addet Græca Latinis,
Ille Helicone sacras primis adamabit ab annis
Thespiadas, sed ad hæc diuinæ oracula legis
Pura leget, fontem quæret, riuosq; minores
Negliget, epota diuini gurgitis unda.
Candida foelici deducito stamina tractu,
Inde uerecundæ hunc certatim adamare puellæ
Incipient, amplòsq; dabo castòsq; hymenæos.
Pronuba non deerit tædis: tenerã ipsa puellam
Ipsa thoro præsens Agnen sociabo iugali.

Candida foelici deducito stamina tractu.

Coniugium infaustum nec erit, uerum Hercule dextro
Auspiciis auibusq; bonis foelixq; coibit.

Candida foelici deducito stamina tractu.

Huius qui thalamos celebrabit carmine primus,

Mox aderit uates, quod caedro & Apolline dignum.

Ad sacra Pieridum ferri dabo, proinde fidelis

Candida foelici deducito stamina tractu.

Sic ait, & plenis manibus dat pensa sorori.

Dulcia pensa trahit Lachests, fususq; tumescit

Vltra quam satis est, remorantur tedia nulla.

Prona rotat, succrescit opus tollitq; laborem

Mollis lana grauem, cornicis saecula surgunt.

Iamq; uagae properant cunabula prima iuuenta.

Ludere cum paribus paruisq; sodalibus optat,

Quae auspiciis elapsa bonis maioribus ipsum

Applicuit: quarenda ergo est iam scita puella,

Quae ditet foecunda uirum faciatq; parentem, &

Ampla dote beet, parcarum ut stamina currant.

Dotibus eximia & praestanti fronte puella

Inuenta est, opibusq; potens et stemmate pulchro

Lamberti copulanda thoro florentibus annis.

Qualis ab Hesperio sublustri luce coruscat

Aequore fraterna rutilans face Cinthia acutis

Cornibus, & crocea lucet nitidaq; iuuenta.

Talis in amplexus maturo nubilis aeo

Candida

Candida molliculos Lamberto nympha lacertos
Puniceas rubicunda genas frontemq; modesta
Iungetur fatis fiat satis ut Parcarum.

At nunc abiectis nuces puerilibus acres
Maturósq; decet posthac assumere mores,
Sparge nuces propere puerisq; relinq; pusillis.
Non tibi iam nucibus, sed adulta atate puella
Ludendū est, ueluti nostri fecere parentes.
Nunc sapere est patruos: pueros spreuere puella,
Paruulus ut ludat patria Lambertus in aula
Danda opera est, quæ res lasciuus grata puellis:
Conciliat retinetq; novos & uincit amores,
Sparge nuces propere puerisq; relinque pusillis.

Illā sedet uultum tacitè demissa, nec audet
Ore uerecundo cœlum spectare nec auras
Virgineam metuens zonam dissoluier abs te.
Sparge nuces propere:

Flaua comas lacrymat, percandida colla nitentes,
Quo sponso placeat, mater iam pectora uincit.
Componitq; humeros, turgentiaq; ubera stringit.
Tania barbaricis discriminat aurea uittis
Scita comas, tegiturq; auro squallente teristro.
Gemmea de tereti pendentiq; monilia collo,
Et roseis redimita caput permolle corollis.
Progreditur defixa gerens sua lumina terra,
Ut quondam Idaliæ præcelsa rupe Dione

Leta choro medio sese mouet ardua lentis
Passibus, & tacito subridet pectore: sed tu
Sparge nuces propere:

Pande fores thalami, iam aderit noua nupta marite
Basta mille tibi, totidem altera nocte datura est,
Questi tot dederit, pueri iam excusseris annos,
Excute poste seram, foribus noua nupta propinquat,
Quanta puellarum sponsam comitata caterua
Subsequitur? qui uinctus Hymen sua tempora fertis?
Nymphocomus claram præcedit lampada quassans.
Dislice poste seram, foribus noua nupta propinquat.

Sparge rosas genio, laribus suspende corollas.
Rore solum & mirto bene olenti insterne marino.
Cinnama spiret humus, gratòq; opobalsama flatu.
Thus & ab Attaliciis quicquid transmittitur oris,
Quicquid Arabs, quicquid uel ab orbe remota Malachi
Huc uehit, id thalamus fragranti spiret odore.
Vestibulum in primis ueletur fronde uirenti.

Cumq; choro Charitum en Himerus sequiturq; Cupido,
A tergo exultans facibus lucentibus: beus tu
Vellito poste seram, foribus noua nupta propinquat.

Ecce uenit trepidè, quo pulstet ostia rhopetro,
Prodromus, & cessas? quin ianitor ostia pandis?
Tollite poste seram, foribus noua nupta propinquat.

Ingreditur thalamum: qualis cum lucifer ortu
Heliaco tetrus nimbis fugientibus, alto

Fulgidus oceano surgit graditurq; per aethra.

Nunc Agnes tadas letus celebrato iugales.

Nunc dape multiplici constructa accumbere mensa
Tempus adest: qua sublata, indulgeto palaestra.

Veridica interea formabant pensa sorores,
Vna colum gestans digitis trahit è calathisco

Virgato roseis librandum turbine fufum
Dat Lachesi, & uersu canit isthac fata sorori.

Chara soror tereti torqueto pollice lana hac,
Mollia, quæ Tyrium contemnant uellera filum.

Splendor hic eximius fiet uirtutibus auctus.

O decus egregium puer ô clarissime quondam.
Nomen aui referes, nomen referesue paternum.

Pollice non segnis deducito stamina pronò.

Accipe chara soror quæ carmine pando fideli
Veridicum oraculum, quod nullum obliteret æuum.

Pollice non segnis deducito uellera pronò.

Ingenio præstans teneris pollebit in annis,
Paruus adhuc quando paribus colludere posset
Imperfecta sonans lallare elementa studebit.

Sit licet ingenio præcox adolescere fausto
sidere nostra tamen donabunt uellera longum.

Pollice non segnis:

Ludus nullus erit quem non ardebit adire,
Ille mathematicas nullo præeunte magistro
Artes percipiet linguasq; ardebit amœnas.

Vt qui

Vt qui nauta diu iactatus in æquore vasto est,
Hunc uia nulla a maris fugit: hunc nemo obuius ibit.
Sic illi haud temere in studijs se conferet alter.
Pollice non segnīs
Dixerat, illa rotat non impigra turbine fusum.

X

F Vnde preces Veneri, funde et pia uota quotannis,
Ponitur à dulci coniuge acerra tibi.
Thure pio sacras in qua libabis ad aras
Sponse Cupidineo non bene suete iugo.
Hec ad sacra uoca, tu quos tibi ducis amicos.
Inter præcipuos, uir mulierue stet.
Parua coronatum myrto lucentia quassans
Lumina præcedat turba gregemq; trahens.
Agnæ cadat iugulum ferro percussa trementem,
Fœlici ut tædas alite inire queas.
Pronuba suffitum thalamis ibi Iuno ministret,
Omnis odorato gramine spiret humus.
Ille tuus quondam lectum bene olentibus herbis
Vermereus insternat, qui comes alter erat.
Cum stat acerra tibi (hoc ex me nunc discere) parata,
Parcius in dulci fundito thura foco.
Nam macer es nimium, nimium si thuris acerræ
Coniugis indideris, quid nisi uita breuis?
Vita breuis laxa cute te et festina senectus

Accersita manet, tempora & ante, rogas.
Posthuma ne quando tua tristia funera proles
Defleat, hinc prudens indito thura foco,
Ut thus æthereis res est gratissima diuis,
Sic adamant nympha dulcia thura uiri.
Thuribulumq; caue quondam experiatur inane,
Sic semper sponse gratior hospes eris.
Qui uacuis manibus uenit, haud est gratus, ad aras,
Ara domi est, ad quam, tu caue, inanis eat.
Ni tibi pro risu & pro blanda fronte, superba,
Si nihil attuleris, ora uidere uelis.
Mitior ingenio es tu, contra illa acrior, ut pax
Seruetur, trades imperium omne tuæ.
Illud uter teneat noli contendere pugnis,
Nil refert, uter hic uir mulierue regat.
Viuitur at multo peccatius, uxor ubi una
Imperium tenet, ac paret ubi illa uiro.
Quamuis turpe nimis, tamen ut sine lite molesta
Tranquille uiuas, cede datoq; libens.
Imperiosum animal scis quam sit foemina, quippe
Quæ domuit celsos nobilitate uiros.
Plura monendus eras, sed relliqua docta priorum
Postera te doceat sponse magistra dies.

X I.

Pleridum ô mystes dudum, dum prima inuenta
Vernaret studus hora colenda uage,

Accipe,

Accipe, quam mittit præceptor sponse salutem,
Accipe Pierii, munera sacra chori.
Ut tibi tum posui lingue præcepta latina,
Formaui & mores excoluiq; tuos.
Sic tibi castorum sim nunc præceptor amorum,
Coniugii ut doceam iura fidemq; sacri.
Accipe, quid sponsi sponsæq; uocabula primum
Esse uelint, dextras iungere, quid uè uolet.
Nempe fidem sociæ sanctam seruare iugali
Spondeo: quid spondes? fœdera casta thori.
Non deserturos uos inter, mors nisi rumpat
Vincula, quæ nodo non soluenda tenent.
Hoc data dextra sibi, hoc sibi sponsi & nomina sponse
Exposcunt, imo id pectore conde tuo.
Nèue uagos deinceps usquam secteris amores,
Concubitumue uagum, te data dextra docet.
Regna panomphæi non affectatur adulter,
Fœdera qui incaestet numine teste sua.
Posthabito, uxorem prædulcem, utroq; parente
Complexu serues, mente adamesq; tuam.
Quod cupit ipsa, uoles quoq; tu: ipsa aduersa petenti
Sit nunquam, ut concors hæreat illa tibi.
Si uideas tristem (nam letis tristia miscent
Numina) tu nubem discute fronte nigram.
Fœmina, qui blandis uerbis placatur, & iras
Ponere sit facilis, nescius esse caue.

Ne sis nescius, ut hinc mutetur in horas,
Bruma habet, ut constans, perpetuumq; nihil.
Turpe uiro sexum hunc digito pulsare tenellum.
Turpe thori sociam ledere uelle suam.
Gracior est Veneris noctesq; diesq; palaestra
Atq; Cupidinea praelia facta manu.
Ne leuis offendant te iniuria coniugis, aut tu
Tolle malum uitium, uel tolerato tue.
Basia si dederis, cum passere, mille Catulli,
Seruat amicitiam conciliatq; subin.
Effice, praesens ut currat tibi pugio plenis
Mensibus exactis, te referensue patrem.
Precepisse sat est, satis est monuisse scientem.
Exhilara frontem exporrigitoq; tuam.

XII.

ILle ego qui teneram docui Gerbrande iuuentam
Moribus excultis literulisq; tuam.
Idem maturo thalamos tectasq; iugales
Grator, ut auspiciis diis coeantq; bonis.
Si bene te noui, non aspernabere ne nunc
Consilium ipse quidem sponse beate meum.
Vtile consilium, et uite praecepta iugalis
Mollia, quae sponsae profuerintq; tibi.
Saepe uagos (quod scis) media de nocte solebas
Querere concubitus ebrietate grauis.

Nunc si quid ualeas, ualeas si uiribus audax,
Nactus es uxorem, castum hymenisq; Thoram.
Hæc te fecundo, & numerofo pignore, partu
Multiplici ditem reddere sola potest.
Hæc simul efficiet nocturnis suauiter horis,
Puteat ut quæuis blanda puella tibi.
Blanda puella tibi, cum summa dote fideq;
Et forma, ætatis florèq; parta sedet.
Sed uideas, ut amor coalescat mutuus, id quod
Pronius ut fiat pauca monendus eris.
Nulla re retinetur amor, coit atq; iugalis
Basta quàm dando, iura fidèmq; tuæ.
Disilit is rursus, si tælum hastamq; trementem
Rarior expeditas, militat omnis amans.
Scire tuæ mores sponsæ ingeniumq; iuuenclæ,
Des operam, ut qui sit concilianda scias.
Fœmina tum uarium est, tum animal mutabile semper
Ergo laborato blandior usq; sias.
Aspera & irato si torua perambulet ore
Ludito tu salibus, lude marite iocis.
Irasci facilis mulier placabilis ut sit,
Attamen indulge quomodocunq; tuæ.
Vin' tibi perpetuam & firmam cum coniuge pacem
Effice quo proles sit numerosa tibi.
Sit numerosa tibi soboles, gnauusq; studeto,
Sobrius ad Veneris sepe redibis opus.

*Fœmina uinosum planè edidit sana maritum,
Contra, adamat gnauum sedulitate uirum.
Rixa oritur, lis crœbra rabit, certamina seua,
Si potus repetas limina nocte grauis.
Plurima præterea sunt uitæ elementa iugalis
Hæc monuisse sat est, uiue uale ac redama.*

X I I I.

Ecce maritales tædas iterabis amator
Coniugij irato numine functæ thoro.
Sponse diu uiduo dulcis iactate cubili
Hoc longum auspiciis uertere queso bonis.
Hanc tibi quam iunxit deus arcto pectore sponsam
Excipe formosam, stemma genusq; bonam.
Diuitè opum, cordatam, & quæ non prodiga rerum
Audiat, atq; ad opus gnaua alacrisq; stet.
Moribus in uiridi castis laudata iuuenta,
Ante hæc uel multis sponsa petita procis.
Huius primæuam uoluit te carpere florem
Solum, atq; hanc sociam numen habere thori.
Quam tu morosus noli infestare, mariti
Corrumpi uitio fœmina honesta potest.
Disce pari cura te moribus illius, atq;
Ingenio facili te accomodare domi.
Quod si te offendat, commissæue si qua fuere,
Permiscere caue cuncta prophana sacris.
Namq; homines ditat concors opulentia, contra est

*In malè conoordi incompositoq; Thoro.
 Aſociat firmas mentes ante omnia proles,
 Arctius & ſoboles pectus utrumq; ligat.
 Si tibi conſultum cupias, præſtato, maritum,
 Illa ut te poſſit iure uocare ſuum.
 Dicere te generum quo gens Bereſia poſſit,
 Ne Cybeles myſten ſemiuirum eſſe putent.
 Non tu de ſterili es prognatus ſtirpe domoq;
 Aſſere te riſu, quod potes, atq; iocis.
 Hæc mea tu placidus præcepta ſalubria partem
 In dextram, accipias, ſponſe ualetio diu.*

F I N I S.

Errata.

*In præfatione. Appollinis. lege Apollinis. Ibidem cucu-
 lus. lege cucullus. In A. facie. 5. læuam. lege lænam.
 Ibidẽ fac 6 cantate cuculus. lege. cantatq; cuculus. Ibidẽ
 fac. 15. Cautio. lege Cantio. In C. fac. 16. hirtis. lege
 hortis. In D. fac. 3 Cauſaſii. lege Caucaſij. Ibidem fac.
 5 ima læui. lege leui. Ibidem fa. 8. damnatur obæſtis, lege
 damnantur. Ibidem fac. 11. Molto. lege, Multo. Ibidem
 fac. 12. cuculos. le, cucullos.*

*Viſus eſt hic libellus, et admiſſus ab Harmanno Bor-
 tuloo typographo iurato imprimi, cum ſubſcrip-
 tione.*

G. Schrijuers.

1805669

